

แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล
ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ตำบลบ้านม้า โดยนำข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศักยภาพของชุมชนมาสังเคราะห์ โดยได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนตำบลบ้านม้า เพื่อนำไปสู่เป้าหมายหลักในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาเกษตรกรในตำบลบ้านม้า ให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑

๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑

๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๓

๓ สภาพภูมิอากาศ

๘

๔ เส้นทางคมนาคม

๑๒

๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๑๔

๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑๖

๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

๑๘

๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

๒๐

๙ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

๒๐

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรตำบลบางไทร

๒๑

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่

๒๑

๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

๕๐

๓ การจัดทำ TOWS Matrix

๕๑

บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลบางไทร

๕๒

๑. แนวทางการพัฒนา

๕๒

๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๕๕

๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๕๕

๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๕๕

๒. สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร

๕๗

ภาคผนวก

๕๘

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ การแบ่งเขตการปกครองตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๒
ตารางที่ ๒ แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบลบ้านม้า	๓
ตารางที่ ๓ ปริมาณน้ำฝน ปี ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑	๙
ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2564 – 2566	๑๐
ตารางที่ ๕ ความชื้นสัมพัทธ์ ปี ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑	๑๑
ตารางที่ ๖ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจตำบลบ้านม้า	๑๖
ตารางที่ ๗ ข้อมูลด้านปศุสัตว์ ตำบลบ้านม้า	๑๖
ตารางที่ ๘ ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลบ้านม้า	๑๗
ตารางที่ ๙ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๘
ตารางที่ ๑๐ ตารางแสดงจำนวนประชากรในตำบลบ้านม้า	๑๘
ตารางที่ ๑๑ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๑
ตารางที่ ๑๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๒
ตารางที่ ๑๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๓
ตารางที่ ๑๔ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๔
ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๕
ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอบางไทร	๒๕
ตารางที่ ๑๗ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๖
ตารางที่ ๑๘ แสดงทรัพยากรดินตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๘
ตารางที่ ๑๙ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๐
ตารางที่ ๒๐ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๒
ตารางที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๓
ตารางที่ ๒๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๔
ตารางที่ ๒๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 24 แสดงพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว้า ตำบลบ้านม้า	38
ตารางที่ 25 แสดงปริมาณการปลูกกล้วยน้ำว้า ตำบลบ้านม้า	39
ตารางที่ 26 แสดงต้นทุนการผลิตกล้วยน้ำว้า ปี 2566 ตำบลบ้านม้า (ต่อไร่/รอบ/ปี)	42
ตารางที่ 27 แสดงพื้นที่ปลูกมะม่วง ตำบลบ้านม้า	44
ตารางที่ 28 แสดงปริมาณการปลูกมะม่วง ตำบลบ้านม้า	44
ตารางที่ 29 แสดงต้นทุนการผลิตมะม่วง ปี 2566 ตำบลบ้านม้า (ต่อไร่/รอบ/ปี)	49
ตารางที่ ๓๐ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๑
ตารางที่ ๓๑ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๕๒
ตารางที่ ๓๒ สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	๕๗

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงขอบเขตตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑
ภาพที่ ๒ ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอบางไทร	๓
ภาพที่ ๓ ภาพแสดงความลาดชันอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๔
ภาพที่ ๔ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ ๓๐ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๒๘ – ๒๕๕๘	๙
ภาพที่ ๕ ความชื้นสัมพัทธ์ ปี ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑	๑๑
ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๒
ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงเส้นทางน้ำและแม่น้ำ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๓
ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงโครงการส่งน้ำ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๔
ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงเขตชลประทานและแม่น้ำในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๕
ภาพที่ ๑๐ แผนที่แสดงเขตโครงการส่งน้ำและแม่น้ำในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๕
ภาพที่ ๑๑ แสดงสินเชื่อและภาวะหนี้สินเกษตรกรแยกตามแหล่งสินเชื่อ	๑๗
ภาพที่ ๑๒ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๙
ภาพที่ ๑๓ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๑
ภาพที่ ๑๔ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๒
ภาพที่ ๑๕ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๓
ภาพที่ ๑๖ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๔
ภาพที่ ๑๗ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๘
ภาพที่ ๑๘ แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๙
ภาพที่ ๑๙ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๒๙
ภาพที่ ๒๐ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๐
ภาพที่ ๒๑ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๑
ภาพที่ ๒๒ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๑
ภาพที่ ๒๓ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๒
ภาพที่ ๒๔ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๓
ภาพที่ ๒๕ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๔

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ ๒๖ แสดงปริมาณการปลูกข้าวตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๕
ภาพที่ ๒๗ แสดงพฤติกรรมการเพาะปลูกแสดงพฤติกรรมการเพาะปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๖
ภาพที่ ๒๘ แสดงวิธีการตลาด ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร	๓๗
ภาพที่ ๒๙ แสดงปริมาณการปลูกกล้วยน้ำว้า ตำบลบ้านม้า	๓๙
ภาพที่ ๓๐ แสดงพฤติกรรมการเพาะปลูกกล้วยน้ำว้า ตำบลบ้านม้า	๔๒
ภาพที่ ๓๑ แสดงแหล่งรับซื้อกล้วยน้ำว้า ตำบลบ้านม้า	๔๓
ภาพที่ ๓๒ แสดงปริมาณการปลูกมะม่วง ตำบลบ้านม้า	๔๕
ภาพที่ ๓๓ แสดงพฤติกรรมการเพาะปลูกมะม่วง ตำบลบ้านม้า	๔๘
ภาพที่ ๓๔ แสดงแหล่งรับซื้อมะม่วง ตำบลบ้านม้า	๕๐

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไปตำบลบ้านม้า

ตำบลบ้านม้าจัดตั้งขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๕ แต่ราษฎรตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนแล้ว แต่ก่อนราษฎรนิยมเลี้ยงม้าเป็นจำนวนมาก โดยอาศัยม้าเป็นพาหนะและนำไปเปลี่ยนกับสินค้าอื่นๆ จึงเป็นชื่อติดปากกันมาก จึงตั้งเป็นตำบลบ้านม้าในปัจจุบัน ตำบลบ้านม้า มีการประกอบอาชีพในการทำนา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในอดีตมีการทำนาป้อนอย่างเดียว แต่ปัจจุบันมีการทำนาทั้งนาปีและนาปรัง

๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

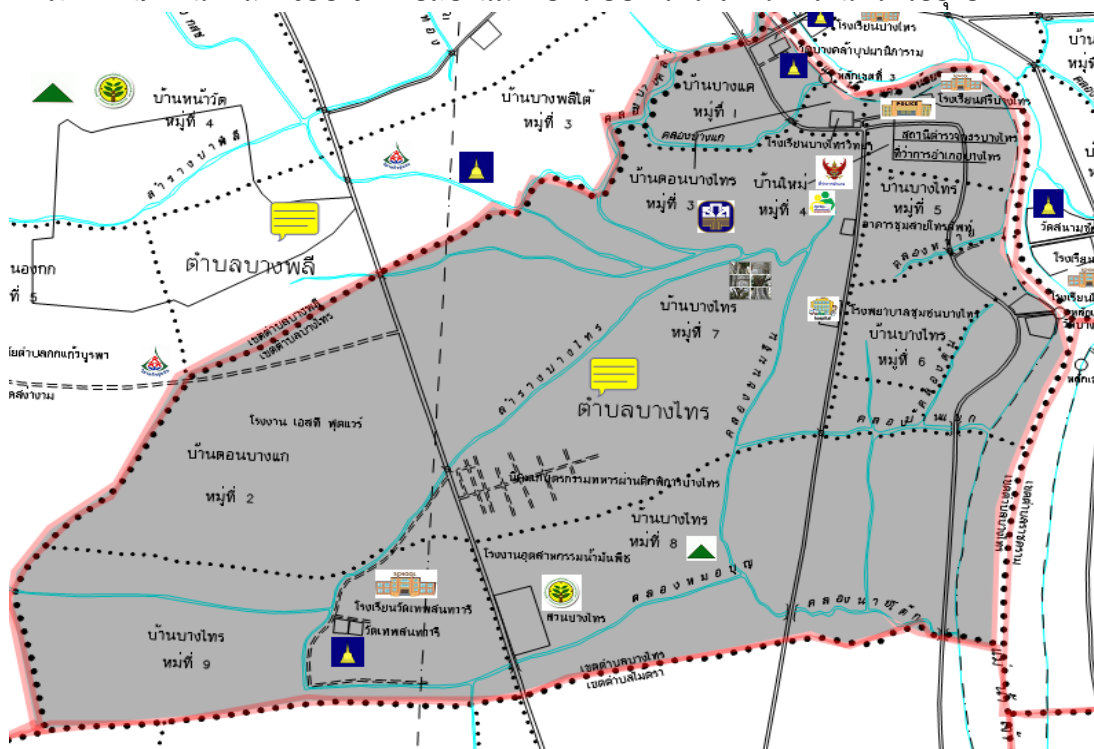
ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอ มีพื้นที่ทั้งหมด ๘,๘๖๐ ไร่

๑.๒ อาณาเขต

ตำบลบ้านม้า มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลและอำเภอใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลไม้ตรา	อำเภอบางไทร
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลโคกช้าง	อำเภอบางไทร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	แม่น้ำเจ้าพระยา	
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลสิงหนาท	อำเภอลาดบัวหลวง

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงขอบเขตตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา



	ศูนย์บริการฯ		ที่ว่าการอำเภอ
	สายใยรักฯ		ธกส.
	สถานที่ตำรวจ		กลุ่มยุทธศาสตร์
	โรงพยาบาล		โรงเรียน
	วิสาหกิจชุมชน		กศน.
	สถานีนามัย		ศูนย์ข้าวชุมชน
	ไปรษณีย์		ปั้มน้ำมัน
	วัด		ศูนย์บริหารจัดการศัตรูชุมชน
	เซเว่น		แปลงพยากรณ์หลัก
	โซลาร์โม		แปลงพยากรณ์เครือข่าย

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครอง แบ่งเป็นจำนวน ๑ อบต ๘ หมู่บ้าน
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็นองค์การบริหาร

ส่วนตำบล จำนวน ๑ แห่ง

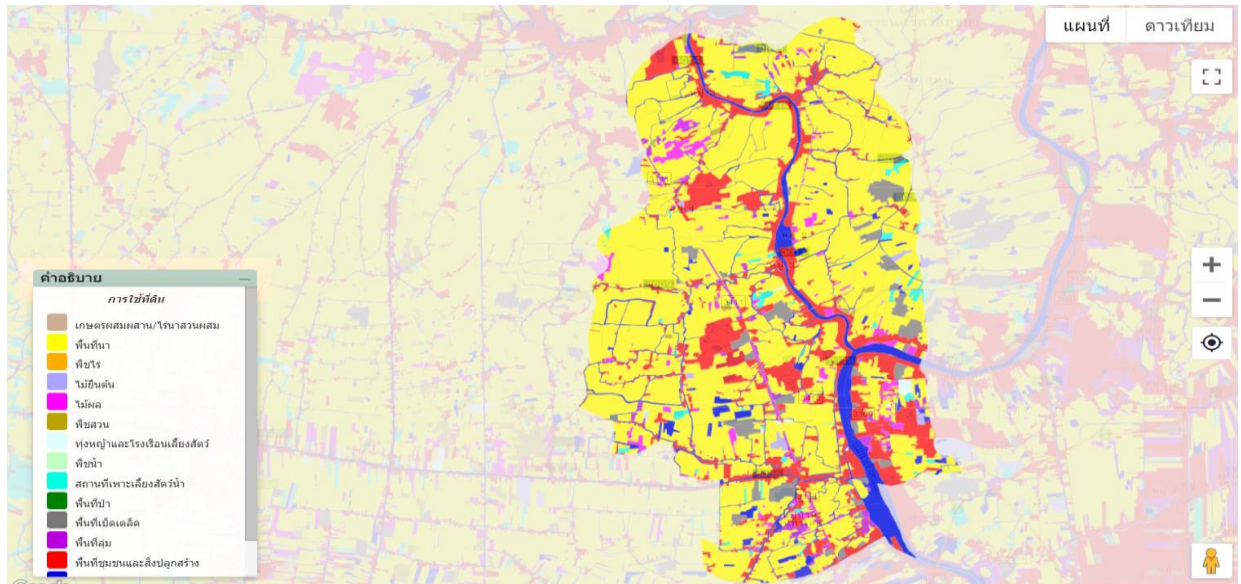
ตำบลบ้านม้า แบ่งการปกครองออกเป็น ๘ หมู่บ้าน ๙๖๑ ครัวเรือน

ตารางที่ ๑ การแบ่งเขตการปกครองตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร			จำนวน ครัวเรือน	รายชื่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
		ชาย	หญิง	รวม		
๑	บ้านริมน้ำ	๒๑๗	๒๒๔	๔๔๑	๑๒๑	นายสัญญา ตริยง
๒	บ้านม้า	๒๐๘	๒๑๓	๔๒๑	๑๓๙	นายนิคม ลาภเสถียร
๓	บ้านทางยาว	๒๐๖	๒๓๓	๔๓๙	๑๒๓	นางสาวสุภาภรณ์ เกษร
๔	บ้านทางยาว	๑๕๔	๑๖๔	๓๑๘	๑๓๗	นางพิมพ์ใจ โสระสะ
๕	ปากชวาก	๒๐๘	๒๓๖	๔๔๔	๑๑๗	นายเจษฎา ทรัพย์ผลไทย
๖	บ้านปากแคว	๑๔๘	๒๐๗	๔๑๗	๑๔๑	นางสายฝน นิตสูงวงศ์
๗	ปากแคว	๗๘	๖๖	๑๔๔	๓๗	นายรัชชานนท์ จันทะเคียน
๘	บ้านคลองขุด	๑๔๐	๑๔๔	๒๘๔	๑๔๖	นายณัฐนันท์ ทรัพย์เสถียร
	รวม	๑,๓๕๙	๑,๔๘๗	๒,๘๔๖	๙๖๑	นายสัญญา ตริยง (กำนันตำบลบ้านม้า)

๒ ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม
ป่าไม้ ตำบลบ้านม้า มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้ ลูกคลื่นลอนลาดน้ำท่วมถึง มีความลาดชันน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ต่าง ๆ ของอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถือว่าเป็นที่ดอน เมื่อเกิดอุทกภัยมักไม่ปรากฏน้ำท่วมขัง เป็นเวลานาน พื้นที่ทั่วไปเป็นพื้นที่นา จึงไม่มีพื้นที่ป่าไม้



ภาพที่ ๒ ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอบางไทร
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/> , พ.ศ. ๒๕๖๘)

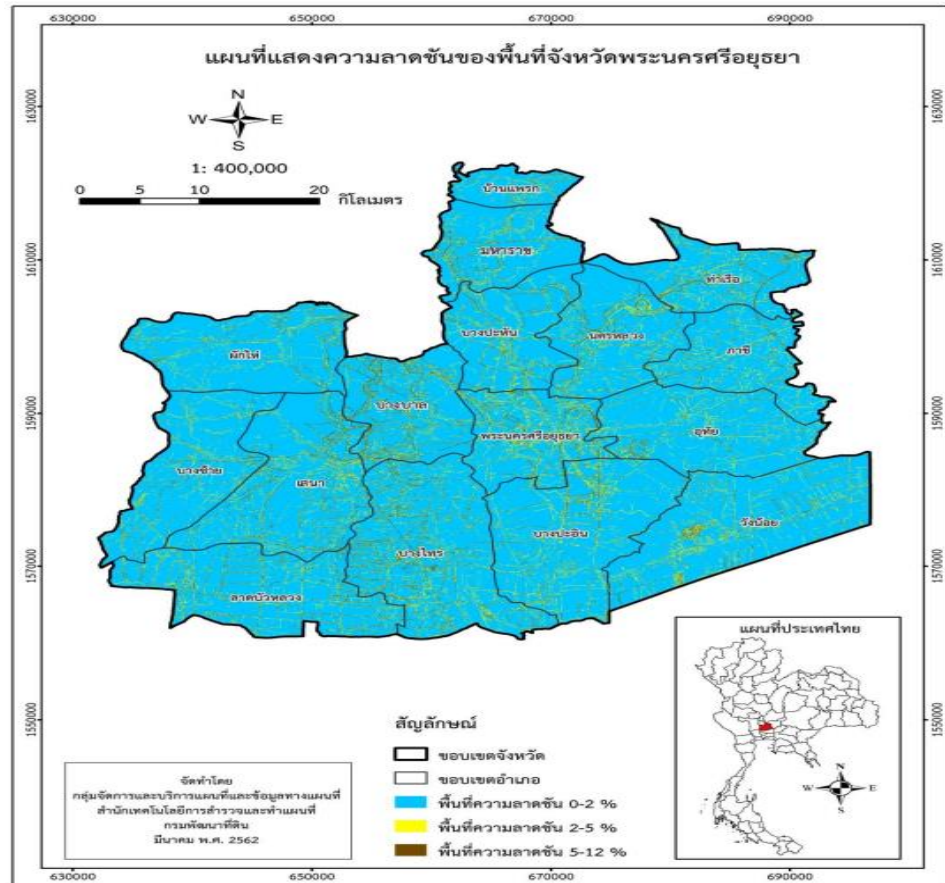
ตารางที่ ๒ แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบลบ้านม้า

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
บ้านม้า	๖,๗๑๒	๐	๐
รวม	๖,๗๑๒	๐	๐

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

ตำบลบ้านม้า มีสภาพภูมิประเทศเป็นลูกคลื่นลอนลาดน้ำท่วมถึง มีความลาดชันน้อย ถือว่าเป็นที่ลุ่ม เมื่อเกิดอุทกภัยมักไม่ปรากฏ เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ความลาดชัน ๐ - ๒ เปอร์เซ็นต์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๙๔ ของพื้นที่จังหวัด ลักษณะพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ รองลงมาอันดับที่ ๒ ได้แก่ พื้นที่ความลาดชัน ๒ - ๕ เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๙ ของพื้นที่จังหวัด ลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน น้อยมาก อันดับ ที่ ๓ ได้แก่ พื้นที่ความลาดชัน ๕ - ๑๒ เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๗ ของพื้นที่จังหวัด ลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่น ลอนลาด มีความลาดชันเล็กน้อย

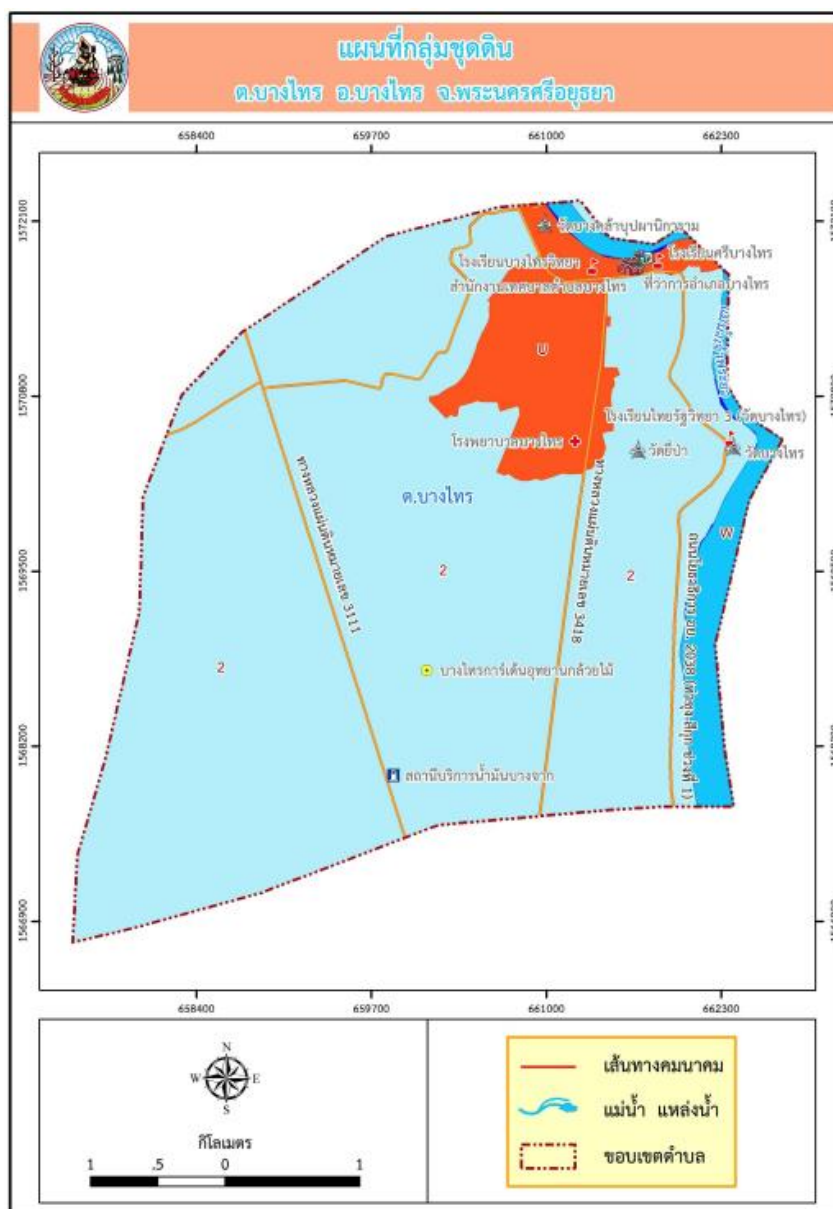


ภาพที่ ๓ ภาพแสดงความลาดชันอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ ๒๕๖๒)

๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

๑. ดินชุดอยุธยา เป็นดินเหนียว ดินเป็นสีเทาแก่ ดินล่างมีสีเทาปนน้ำตาลแก่และสีเหลือง เป็นกรดจัด ส่วนใหญ่พบปริมาณริมแม่น้ำ ปัจจุบันใช้ประโยชน์ในการปลูกข้าว ไม้ผล แต่ต้องมีการยกหรือถมดิน

๒. ดินชุดเสนา เป็นดินเหนียว ดินเป็นสีเทา หรือเทาแก่ ดินล่างมีสีเทาจุดปนน้ำตาล มีสารวาไรไซด์ ดินเป็นกรดจัด มีความสมบูรณ์ต่ำ พบบริเวณห่างจากแม่น้ำ ประมาณ ๒๐๐ เมตร การปรับปรุงโดยใช้ปูนขาว, ปูนมาร์ล จัดระบบการชลประทาน ปัจจุบันใช้ประโยชน์ในการทำนาข้าว ปลูกไม้ผล



ชุดดิน	เสนา	Series Se	กลุ่มชุดดินที่ 11
การจำแนกดิน (USDA)	Very-fine, mixed, active, acid, isohyperthermic Sulfic Endoaquepts		
สภาพพื้นที่	ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %		
ภูมิสัณฐาน	ที่ราบน้ำทะเลเคยขึ้นถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำผสมกับตะกอนทะเล พัฒนาในสภาพน้ำกร่อย		
การระบายน้ำ	เลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ช้า
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินเหนียว สีดำ หรือสีเทาเข้ม ถัดลงไปเป็นสีน้ำตาลปนเทา หรือสีน้ำตาลและเป็นดินเลนสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.5) ดินล่างตอนบนเป็นดินเหนียวสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาลแก่หรือแดงปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมากสีขึ้นกรดจัดมาก (pH 4.0-4.5) ดินล่างเป็นดินเลนเหนียว สีเทาเข้มหรือสีเทา จุดประสีเหลืองปนน้ำตาล จะพบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของ สารประกอบกำมะถันในระดับความลึกตั้งแต่ 50-100 ซม. และพบรอยผิวน้ำอัดมัน และผลึกยิปซัม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากสีขึ้นกรดปานกลาง (pH 4.5-6.0)		
ข้อจำกัด	ดินเป็นกรดจัดมาก ผลผลิตต่ำ ในบริเวณพื้นที่เขตชลประทานใช้ทำนาดำ หรืออาจปลูกพืชผักและพืชไร่ในฤดูแล้ง แต่ผลผลิตไม่ดก		
ข้อเสนอแนะ	ควรปรับปรุงสภาพกรดของดินให้เหมาะสม โดยการใช้ วัสดุ ปูนชนิดต่างๆ และไถ คลุกเคล้ากับดินทั้งไว้ตั้งแต่ก่อนฤดูปลูก ควรปรับปรุงบำรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยเคมีควบคู่กันเพื่อปรับปรุงคุณสมบัติดินทั้งทางกายภาพและทางเคมีให้ดีขึ้น		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง



๓ สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม ๒ ชนิด คือมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้บริเวณอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประสบกับสภาวะอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง กับมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ปกคลุมในช่วงฤดูฝนทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตก

๓.๒ ฤดูกาล

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ออกเป็น ๓ ฤดู ดังนี้

๑) ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีน ซึ่งมีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในภาคกลาง อิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวจะซีกว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อากาศหนาวเย็นซีกว่าสองภาคดังกล่าว โดยเริ่มมีอากาศหนาวเย็นประมาณกลางเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป

๒) ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลง คือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำ เนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ประกอบกับลมที่พัดปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้เป็นลมฝ่ายใต้ ทำให้อากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดอยู่ในเดือนเมษายน

๓) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมา พาดผ่านบริเวณภาคกลางและภาคเหนือเป็นลำดับ ในระยะนี้ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม เป็นต้นไป โดยเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกที่สุดในรอบปี และเป็นช่วงที่มีความชื้นสูง

๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน

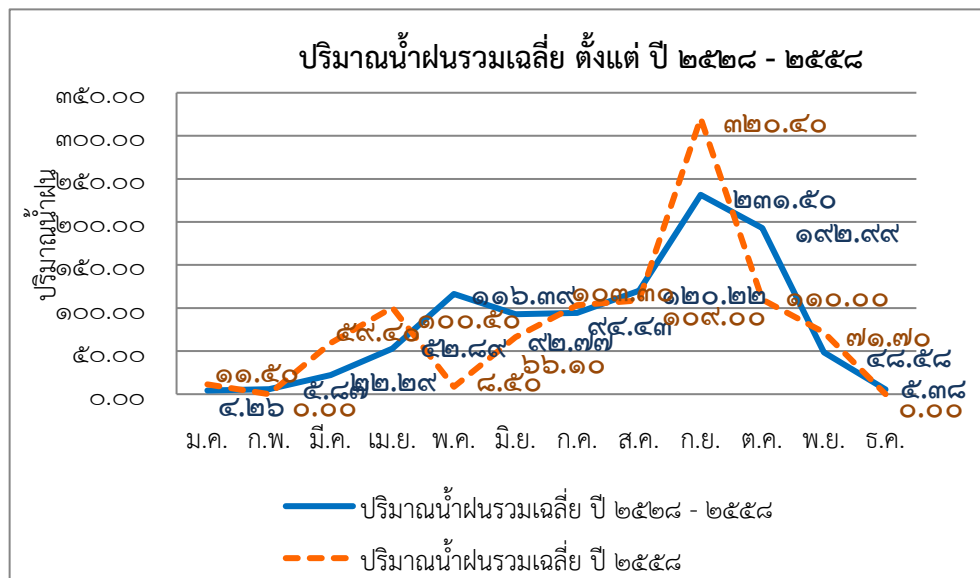
จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม และมีพื้นที่ไม่ค่อยกว้างขวางนัก ทำให้ปริมาณฝนต่างกันไม่มาก โดยทั่วไปในเดือนกันยายนจะเป็นเดือนที่มีฝนมากที่สุด และช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงมีนาคมจะเป็นช่วงที่มีปริมาณฝนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับฝนตลอดทั้งปี โดยฝนที่เกิดขึ้นเป็นฝนในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ในช่วงฤดูฝนเป็นส่วนใหญ่ และบางปีในช่วงฤดูฝนนี้อาจมีพายุดีเปรสชันเคลื่อนผ่านเข้ามาในบริเวณจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือใกล้เคียงทำให้ฝนตกเพิ่มขึ้นอีก

ตารางที่ ๓ ปริมาณน้ำฝน ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑

เดือน	ปี ๒๕๕๙			ปี ๒๕๖๐			ปี ๒๕๖๑		
	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)	จำนวนวันที่ฝนตก	ปริมาณสูงสุดน้ำฝน (มิลลิเมตร)	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)	จำนวนวันที่ฝนตก	ปริมาณสูงสุดน้ำฝน (มิลลิเมตร)	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)	จำนวนวันที่ฝนตก	ปริมาณสูงสุดน้ำฝน (มิลลิเมตร)
ทั้งปี	๒๖๙	๕๖	๖๔	๔๖๙.๑	๕๘	๑๔๒.๘	๒๐๓.๙	๒๙	๙๑.๕
มกราคม	๙.๔	๒	๕.๓	-	-	-	๒๘.๑	๒	๑๖.๕
กุมภาพันธ์	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มีนาคม	-	-	-	-	-	-	๑.๑	๑	๑.๑
เมษายน	-	-	-	-	-	-	๒๙.๓	๕	๑๑.๒
พฤษภาคม	๑๑.๔	๓	๔.๑	๑๐๔.๕	๑๔	๑๖.๑	๒๑.๑	๓	๑๔.๙
มิถุนายน	๓๐.๒	๗	๑๑.๑	๑๘๔.๘	๘	๘๙	๒.๑	๑	๒.๑
กรกฎาคม	๘๙	๑๕	๑๖.๑	๖๖.๒	๑๔	๑๐.๓	-	-	-
สิงหาคม	๑๕.๓	๕	๔.๑	๔	๔	๓.๑	๕๘.๕	๗	๑๕.๔
กันยายน	๕๗	๑๒	๑๒.๑	๒๖.๕	๖	๗.๑	๓๔.๕	๖	๑๔.๑
ตุลาคม	๕๓.๖	๑๑	๘.๑	๘๓	๑๑	๑๗.๑	๒๙.๒	๔	๑๖.๒
พฤศจิกายน	๓.๑	๑	๓.๑	-	-	-	-	-	-
ธันวาคม	-	-	-	๐.๑	๑	๐.๑	-	-	-

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ ๔ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ ๓๐ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๒๘ - ๒๕๕๘



ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

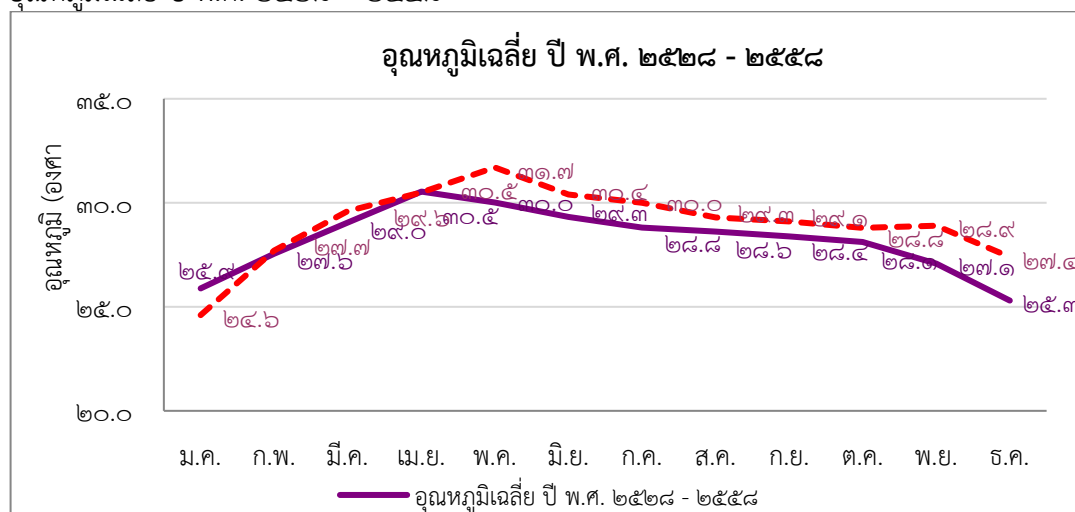
๑) อุณหภูมิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ถูกขนาบด้วยพื้นที่สูง ๓ ด้าน คือทิวเขาทางด้านตะวันตกของประเทศ และเขตเทือกเขาและที่สูง ทางภาคเหนือกับ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นเขตที่ราบสูง จึงมีอุณหภูมิค่อนข้างสูงและมีอากาศร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน อุณหภูมิเฉลี่ย จะมีค่าระหว่าง ๒๘ – ๓๐.๗ องศาเซลเซียส ส่วนในฤดูหนาวอุณหภูมิเฉลี่ยจะมีค่าระหว่าง ๒๖.๒ – ๒๘.๐ องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่า ๒๘.๙ องศาเซลเซียส

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2564 - 2566

เดือน	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
มกราคม	19.7	32.7	26.2
กุมภาพันธ์	21.7	34.3	28.0
มีนาคม	24.3	36.3	30.3
เมษายน	24.6	36.8	30.7
พฤษภาคม	24.7	36.1	30.4
มิถุนายน	24.6	35.6	30.1
กรกฎาคม	24.8	34.6	29.7
สิงหาคม	24.6	34.3	29.4
กันยายน	24.5	33.3	28.9
ตุลาคม	24.3	33.1	28.7
พฤศจิกายน	23.0	33.1	28.0
ธันวาคม	20.8	32.4	26.6

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ ๕ อุณหภูมิเฉลี่ย ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๕๘



ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

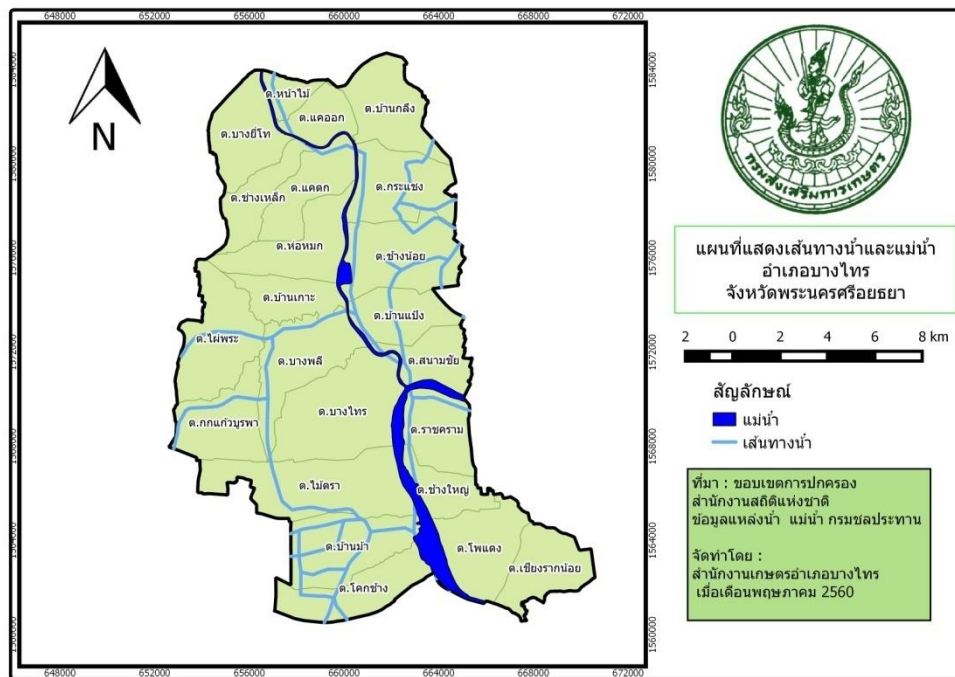
๒) ความชื้นสัมพัทธ์ การผันแปรตามฤดูกาล ปรากฏว่าความชื้นสัมพัทธ์มีค่าต่ำสุดในช่วงเดือนมีนาคม และมีค่าสูงสุดในช่วงฤดูฝนเดือนตุลาคมเนื่องจากอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมประเทศไทยและนำเอาความชื้นขึ้นมายุ่งประเทศไทย

ตารางที่ ๕ ความชื้นสัมพัทธ์ ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑

เดือน	ปี ๒๕๕๙			ปี ๒๕๖๐			ปี ๒๕๖๑		
	เฉลี่ย	เฉลี่ยสูงสุด	เฉลี่ยต่ำสุด	เฉลี่ย	เฉลี่ยสูงสุด	เฉลี่ยต่ำสุด	เฉลี่ย	เฉลี่ยสูงสุด	เฉลี่ยต่ำสุด
ทั้งปี	๗๒.๗	๘๘.๑	๕๒.๕	๗๓.๘	๙๐.๐	๕๗.๖	๗๗.๐	๙๐.๘	๗๔.๓
มกราคม	๗๑.๔	๙๐.๐	๔๖.๗	๖๖.๔	๘๓.๔	๔๙.๖	๗๓.๔	๘๙.๖	๗๑.๓
กุมภาพันธ์	๔๙.๙	๗๙.๔	๓๘.๑	๖๒.๓	๘๘.๑	๔๐.๔	๗๒.๔	๘๙.๔	๗๐.๐
มีนาคม	๖๔.๒	๘๔.๓	๔๐.๒	๖๘.๖	๙๐.๑	๔๗.๐	๗๔.๐	๙๐.๓	๗๑.๑
เมษายน	๖๓.๖	๘๔.๙	๓๙.๘	๖๘.๙	๘๘.๙	๔๘.๘	๗๖.๖	๙๑.๑	๗๓.๙
พฤษภาคม	๖๔.๔	๘๕.๔	๔๒.๙	๗๗.๔	๙๒.๙	๖๒.๐	๘๐.๔	๙๒.๗	๗๗.๔
มิถุนายน	๗๔.๔	๙๐.๒	๔๓.๐	๗๗.๐	๙๒.๑	๖๑.๙	๗๘.๘	๙๒.๐	๗๖.๑
กรกฎาคม	๘๑.๒	๙๑.๑	๖๓.๔	๗๙.๔	๙๓.๔	๖๔.๔	๗๙.๔	๙๐.๗	๗๗.๗
สิงหาคม	๗๘.๐	๙๐.๒	๖๒.๒	๘๑.๑	๙๓.๙	๖๘.๓	๘๐.๗	๙๒.๐	๗๘.๔
กันยายน	๘๒.๔	๙๓.๐	๔๗.๙	๘๔.๓	๙๔.๗	๗๒.๘	๘๑.๙	๙๓.๐	๗๘.๘
ตุลาคม	๘๓.๙	๙๔.๑	๖๖.๔	๗๙.๘	๙๓.๙	๖๔.๖	๗๙.๔	๙๑.๗	๗๖.๓
พฤศจิกายน	๗๖.๖	๙๐.๖	๔๗.๘	๗๒.๔	๘๘.๒	๔๖.๗	๗๓.๖	๘๘.๙	๗๐.๙
ธันวาคม	๗๑.๔	๘๑.๔	๔๐.๘	๖๗.๔	๘๒.๘	๔๒.๒	๗๓.๖	๘๘.๐	๖๙.๒

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงเส้นทางน้ำและแม่น้ำ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

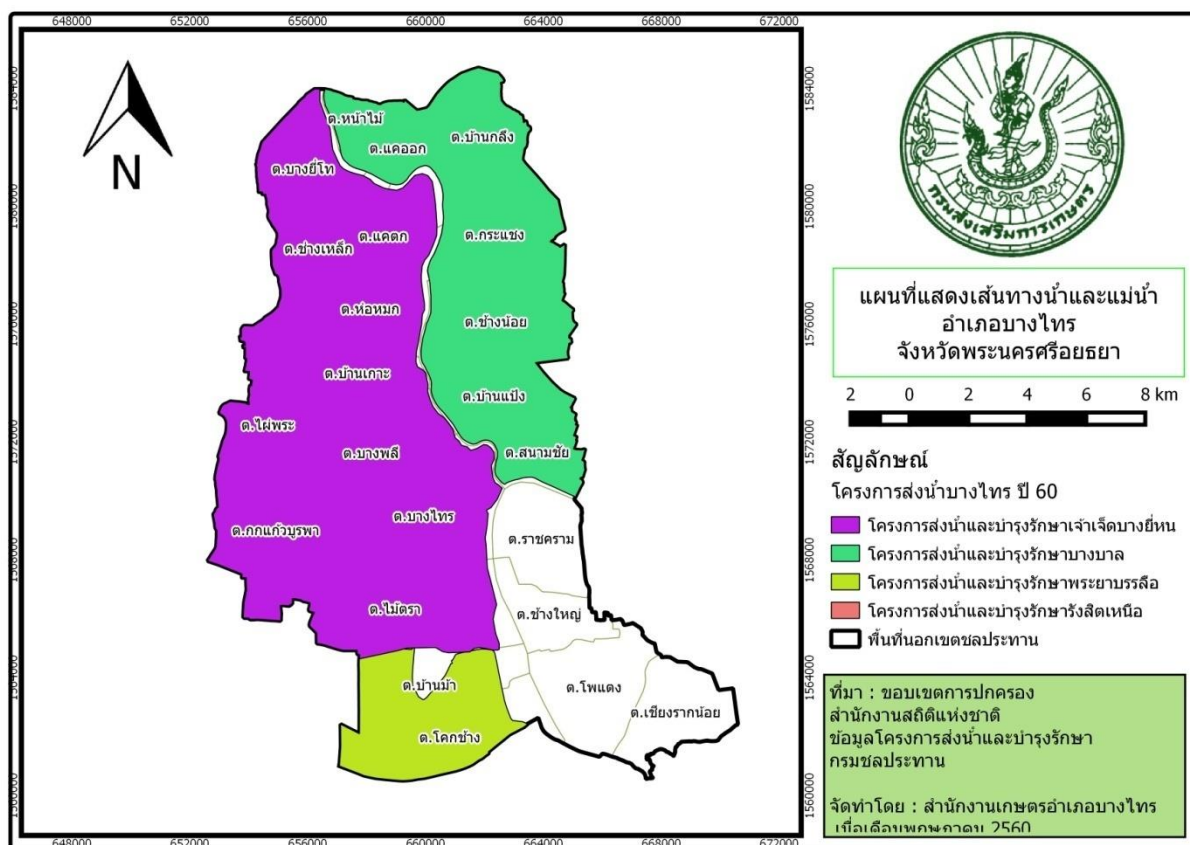


ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

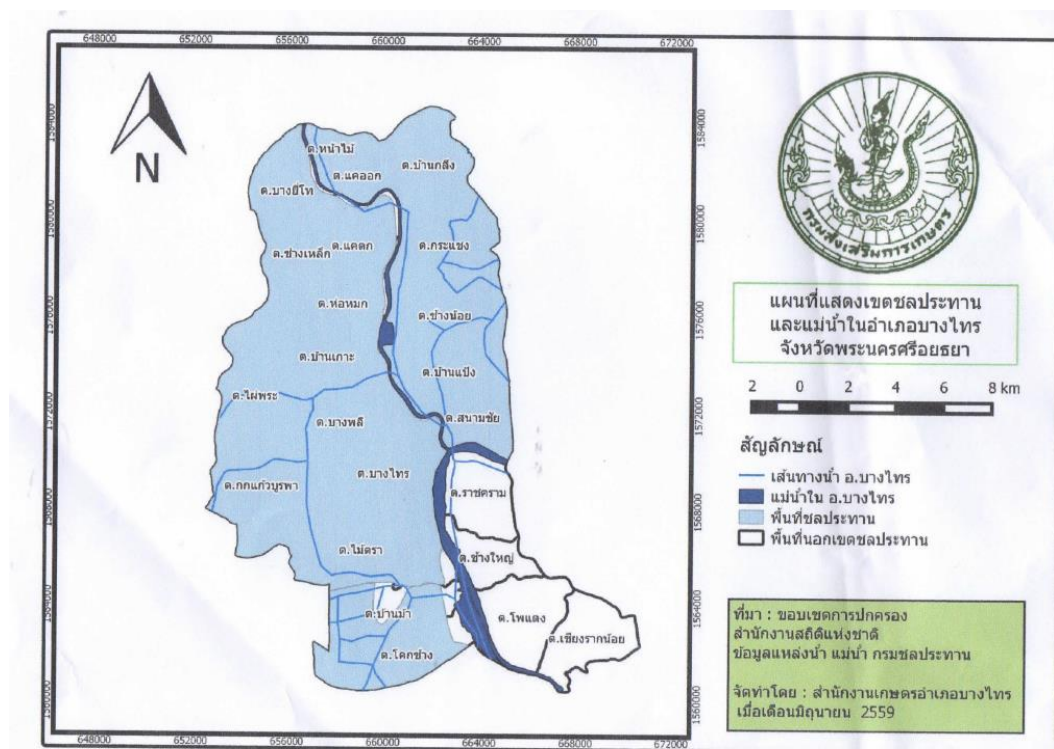
๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

ตำบลบ้านม้า มีแม่น้ำไหล/คลอง คือ คลองบ้านม้า คลองบางหลวง คลองตะเภา คลองหมอฉ่ำ คลองมะทาย คลองวัว คลองไผ่ทอง คลองยายจี คลองตาปึก คลองโคกอีแร้ง และ คลองตาเขียว

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงโครงการส่งน้ำ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

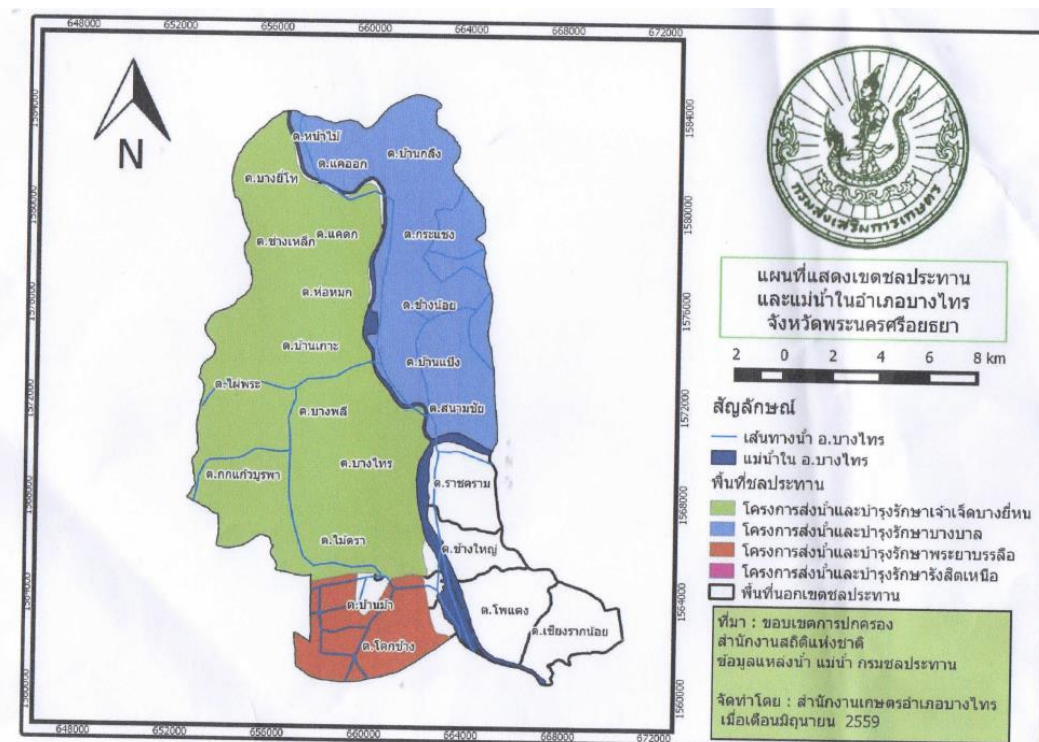


ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงเขตชลประทานและแม่น้ำในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา



ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ ๑๐ แผนที่แสดงเขตโครงการส่งน้ำและแม่น้ำในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา



ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตำบลบ้านม้า มีพื้นที่ทั้งหมด ๘,๘๖๐ ไร่ ประชากร ๘๒๖ ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ๑๙๙ ครอบครัวยุ มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ๘,๕๑๓ ไร่ ทำนา ๑๙๙ ครอบครัวยุ มีพื้นที่ปลูกข้าว ๔,๖๓๑ ไร่ ปลูกได้ทั้งนาปี นาปรัง เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เป็นเกษตรกรรายย่อย ทำนาเฉลี่ยครอบครัวละ ๒๓ ไร่ พันธุ์ข้าวเป็นพันธุ์ลูกผสม มีอายุประมาณ ๙๐-๑๒๐ วัน ผลผลิตเฉลี่ย ๘๐๐ กิโลกรัม/ไร่ ราคาผลผลิตข้าว ๖,๔๐๐ - ๖,๘๐๐ บาท/ตัน (พ.ศ.๒๕๕๘/๕๙) ขณะที่ต้นทุนการผลิตประมาณ ไร่ละ ๔,๗๕๐ บาท/ไร่ นอกจากนี้ ยังมีเกษตรกรบางรายปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ดอก-ไม้ประดับ พืชผัก เห็ดโรงเรือน เลี้ยงเป็ด-ไก่ ปลา โค ยาวชน วัยแรงงานจะออกไปรับจ้างทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรม ที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เข้าไป - เย็นกลับ คนวัยชรา จะอยู่เฝ้าบ้านเลี้ยงลูกหลาน

๑) ข้อมูลด้านอุตสาหกรรมในพื้นที่อำเภอบางไทร

- โรงสีข้าวขนาดเล็ก จำนวน ๑ แห่ง
- โรงงานผลิตเชือกและอวน จำนวน ๒ แห่ง

ตารางที่ ๖ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจตำบลบ้านม้า

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าวนาปี	อ้อย โรงงาน	มัน สำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	รวม
บ้านม้า	๖,๗๑๒.๐๐	๔,๔๘๐.๐๐	๐	๐	๐	๙๒.๕๐	๕.๐๐	๒๕.๐๐	๔,๖๐๒.๕๐
พื้นที่รวม	๖,๗๑๒.๐๐	๔,๔๘๐.๐๐	๐	๐	๐	๙๒.๕๐	๕.๐๐	๒๕.๐๐	๔,๖๐๒.๕๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.๒๕๖๓

ตารางที่ ๗ ข้อมูลด้านปศุสัตว์ ตำบลบ้านม้า

ตำบล	จำนวน เกษตรกร (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)	แปลง หญ้า (ไร่)
บ้านม้า	๓๔	๒	๐	๐	๐	๑,๓๐๕	๑,๗๖๖	๐	๐	๐
รวม	๓๔	๒	๐	๐	๐	๑,๓๐๕	๑,๗๖๖	๐	๐	๐

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบางไทร, พ.ศ. ๒๕๖๓

ตารางที่ ๘ ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลบ้านม้า

ตำบล	เกษตรกร รวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปู	ปลาทะเล	ปลาน้ำ จืด	สัตว์น้ำ สวยงาม	สัตว์น้ำ อื่นๆ
บ้านม้า	๖๑	๐	๐	๐	๐	๖๑	๐	๐
รวมทั้งหมด	๖๑	๐	๐	๐	๐	๖๑	๐	๐

สำนักงานประมงอำเภอบางไทร, พ.ศ. ๒๕๖๓

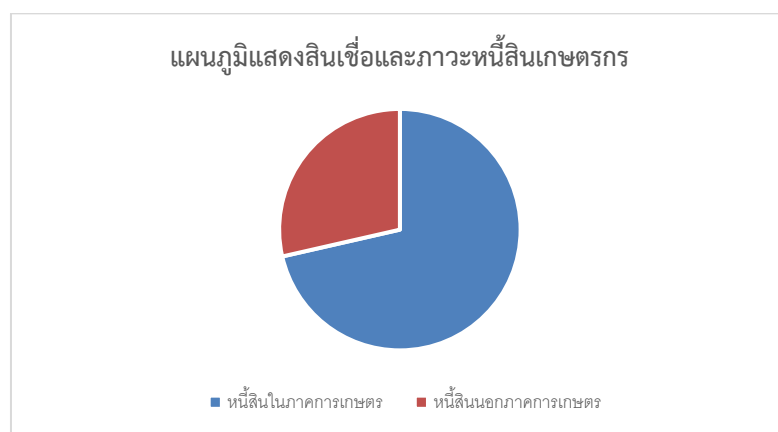
๒) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

เกษตรกรผู้ทำนาในตำบล ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนถึงปานกลางเกือบทุกราย ต้องกู้เงินเป็นหนี้ธนาคารรัฐ หรือกองทุนหมู่บ้าน การประกอบอาชีพการทำนาได้ไม่แน่นอนเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติต่าง ๆ ต้นทุนในการผลิตสูงมากเมื่อคิดคำนวณหักค่าใช้จ่ายแล้ว บางรายขาดทุนหรือเหลือกำไรน้อยเหลือเกิน เกษตรกรบางรายอาจมีรายได้น้อยกว่ากรรมกรรับจ้าง ในขณะที่สภาวะเศรษฐกิจ ค่าครองชีพประจำวันสูงทำให้ต้องเพิ่มรายจ่ายของครอบครัว บางปีรัฐบาลไม่ได้พยุงราคา รับจำนำข้าวเปลือก เกษตรกรผู้ทำนาจะต้องพึ่งรายได้จากบุตรหลานภายในครอบครัวที่ประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรม แทน จึงจะดำรงชีวิตอยู่ได้ ฉะนั้น เมื่อคิดรายได้เกษตรกรโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนแล้วจะอยู่ระหว่าง ๖๒,๐๐๐-๑๑๗,๐๐๐ บาทต่อปี

๓) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้ายธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาภาษี ส่วนน้อยที่อาศัยแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพทางการเกษตรจากแหล่งอื่น ๆ

สถานภาพของเกษตรกรจะกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อใช้ในการผลิตอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี บางรายกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนหลายแห่ง ทำให้ประสบปัญหาหนี้สินและดอกเบี้ยจำนวนมาก ปีใดที่เกิดภาวะวิกฤตทางธรรมชาติหรือราคาตกต่ำ ก็จะทำให้เกษตรกรต้องแบกรับหนี้สินเพิ่มมากขึ้น



ภาพที่ ๑๑ แสดงสินเชื่อและภาวะหนี้สินเกษตรกรแยกตามแหล่งสินเชื่อ
(ที่มา: รายงานทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๗)

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา /ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว

ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Gross Provincial Product : GPP) เท่ากับ ๔๒๘,๕๔๘ ล้านบาท มีอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมแบบปริมาณลูกโซ่ พ.ศ.๒๕๖๔ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๗.๕ ซึ่งสูงกว่าอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม แบบปริมาณลูกโซ่ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของประเทศที่ขยายตัวร้อยละ ๑.๔๙ และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ภาคเกษตร ณ ราคาประจำปี เท่ากับ ๙,๕๔๑ ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรลดลง เท่ากับ ๗.๙๒ โดยมีสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรเพียงร้อยละ ๒.๒๓ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดทั้งหมด

ตารางที่ ๙ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓

(ล้านบาท) รายการ	ปี พ.ศ.		
	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
ภาคเกษตร	๑๑,๓๗๗	๑๑,๓๘๗	๑๐,๖๙๙
ภาคบริการ	๑๒๒,๒๖๔	๑๒๔,๔๑๕	๑๒๔,๖๒๗
ภาคอุตสาหกรรม	๒๗๙,๐๖๐	๒๖๒,๘๑๙	๓๘๗,๔๖๒
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๔๑๒,๗๐๑	๔๐๕,๔๖๔	๓๘๙,๑๖๑
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๔๕๔,๙๕๓	๔๓๙,๑๕๙	๔๓๖,๓๖๓

ที่มา: สำนักงานคลังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา,พ.ศ. ๒๕๖๓

๖.๓ จำนวนครัวเรือน

ตำบลบ้านแปง มีประชากรทั้งสิ้น ๒,๘๔๖ คน จำนวนครัวเรือน ๙๖๑ ครัวเรือน แบ่งเป็นชาย ๑,๓๕๙ คน หญิง ๑,๔๘๗ คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

ตารางที่ ๑๐ ตารางแสดงจำนวนประชากรในตำบลบ้านม้า

ที่	ตำบล	ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	บ้านม้า	๙๖๑	๒๔๓	๑,๓๕๙	๑,๔๘๗	๒,๘๔๖
รวม		๙๖๑	๒๔๓	๑,๓๕๙	๑,๔๘๗	๒,๘๔๖

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอบางไทร ,พ.ศ. ๒๕๖๘

๖.๔ การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา ๑ แห่ง คือ

- โรงเรียนวัดทางยาว

โรงเรียนสังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ๑ แห่ง คือ

- โรงเรียนไตรราชวิทยา ต.บ้านม้า (อนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น)

๖.๕ การสาธารณสุข

-

๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

๑) การนับถือศาสนา

การนับถือศาสนาของประชากรในตำบลบ้านแปง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สังเกตได้จากมีวัดต่าง ๆ ในพุทธศาสนาอยู่เป็นจำนวนมาก

๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

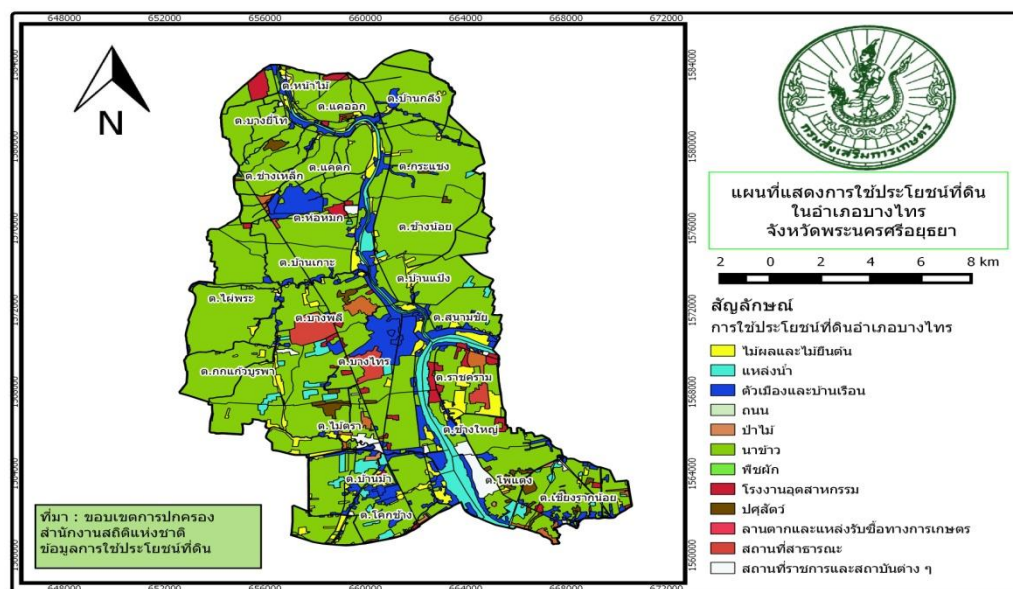
มีประเพณีท้องถิ่นสำคัญๆ เช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ ทั้งประเพณีทางพระพุทธศาสนา และประเพณีรื่นเริงในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าวนาปี เช่น

ประเพณีกวนข้าวทิพย์ ที่จัดขึ้นตามวัดต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอบางไทร จัดขึ้นในช่วงเข้าพรรษา

๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร

ตำบลบ้านม้า มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นาจำนวน ๔๗๘๖ ไร่ ร้อยละ ๕๖.๒๑ รองลงมาคือ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างจำนวน ๑๓๔๐.๓๗ ไร่ ร้อยละ ๑๕.๗๔ และพื้นที่น้ำจำนวน ๘๙๕.๙๑ ไร่ ร้อยละ ๑๐.๕๒

ภาพที่ ๑๒ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา



ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๘. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตำบลบ้านม้า พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว มีพื้นที่ปลูกมากจำนวน ๔,๔๘๐ ไร่ รองลงมา คือ ไม้ผล มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๙๒.๕ ไร่ ตามลำดับ

๙ องค์กรณ์และสถาบันต่างๆ

-

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลบ้านม้า

1 ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

1.1 เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

1) เกษตรกร

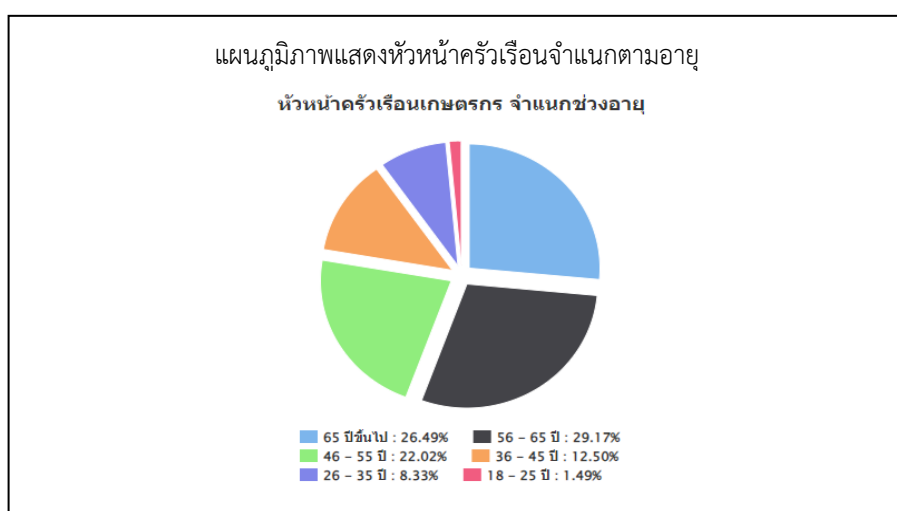
(1) ครั้วเรือนเกษตรกร

ตำบลบ้านม้า มีครั้วเรือนเกษตรกร จำนวน 342 ครั้วเรือน โดยมีหัวหน้าครั้วเรือนเกษตรกร อายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 89 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 26.49 และอายุระหว่าง 56 – 65 ปี จำนวน 98 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 22.02 รองลงมาอายุระหว่าง 46 -55 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.02 และอายุระหว่าง 36 -45 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงหัวหน้าครั้วเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ช่วงอายุ (ปี)	ครั้วเรือน	ร้อยละ
65 ปีขึ้นไป	89	26.49
56 - 65 ปี	98	29.17
46 - 55 ปี	74	22.02
36 - 45 ปี	42	12.5
26 - 35 ปี	28	8.33
18 - 25 ปี	5	1.49
รวม	336	100

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand), พ.ศ. 2567



ภาพที่ 13 แสดงหัวหน้าครั้วเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand), พ.ศ. 2567)

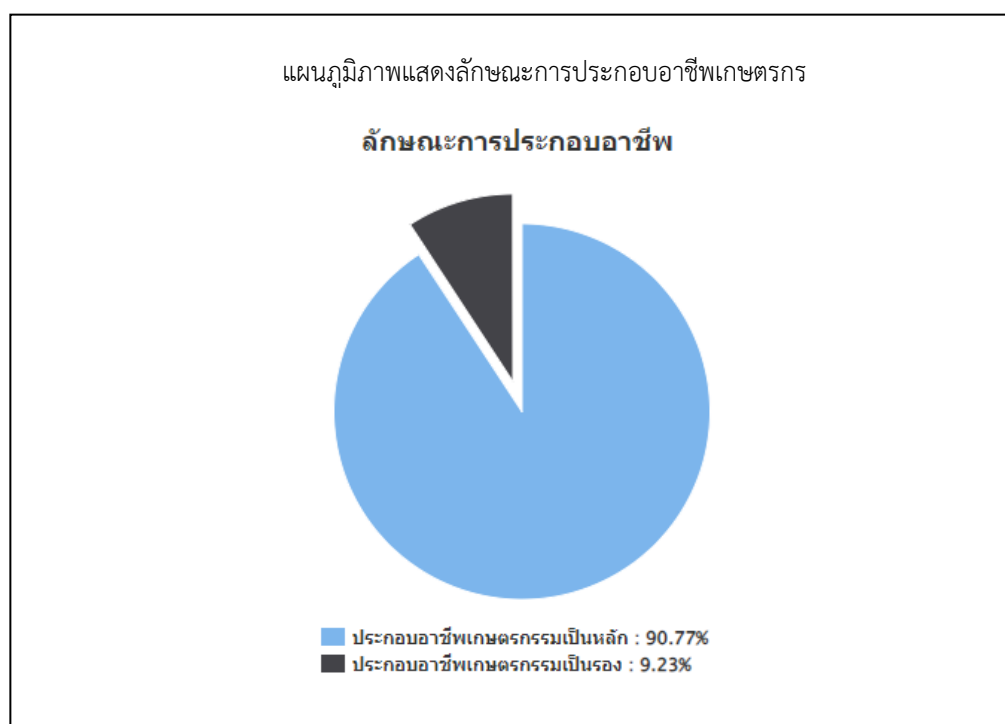
(2) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตำบลบ้านม้า มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน 305 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 90.77 และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน 31 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 9.23 %

ตารางที่ 12 แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	305	90.77
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	31	9.23

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ. 2567)



ภาพที่ 14 แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand), พ.ศ. 2567)

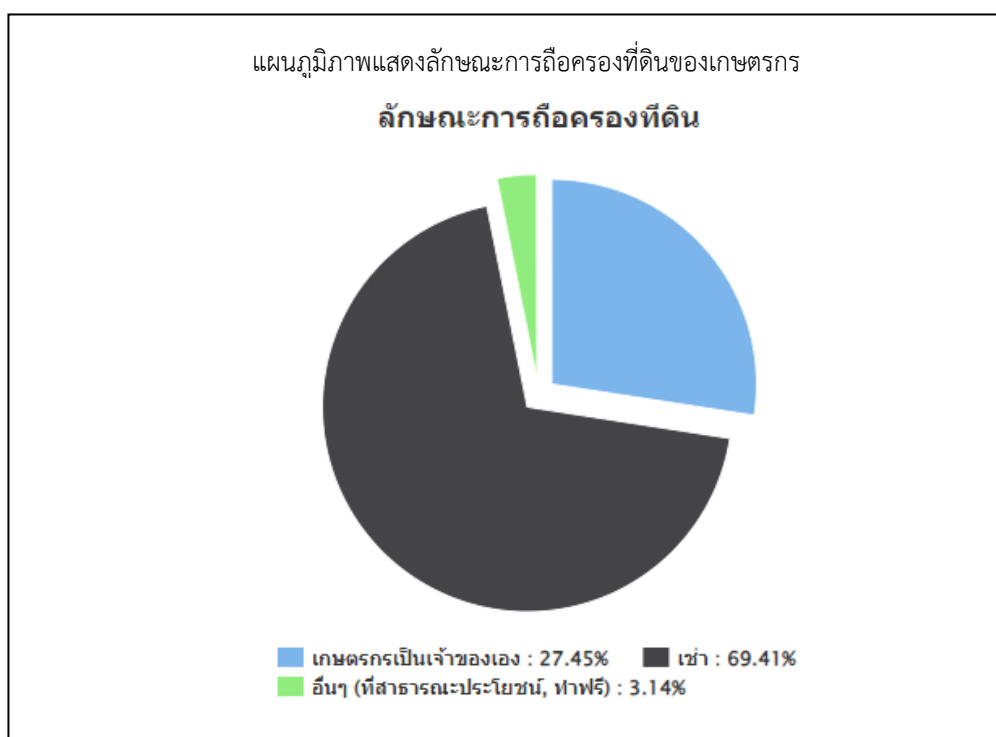
(3) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลบ้านม้า ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นผู้เช่า จำนวน 177 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 69.41 รองลงมาคือ เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน 70 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 27.45 และอื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน 8 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 3.14 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	70	27.45
เช่า	177	69.41
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	8	3.14

(ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand), พ.ศ. 2567)



ภาพที่ 15 แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand), พ.ศ. 2567)

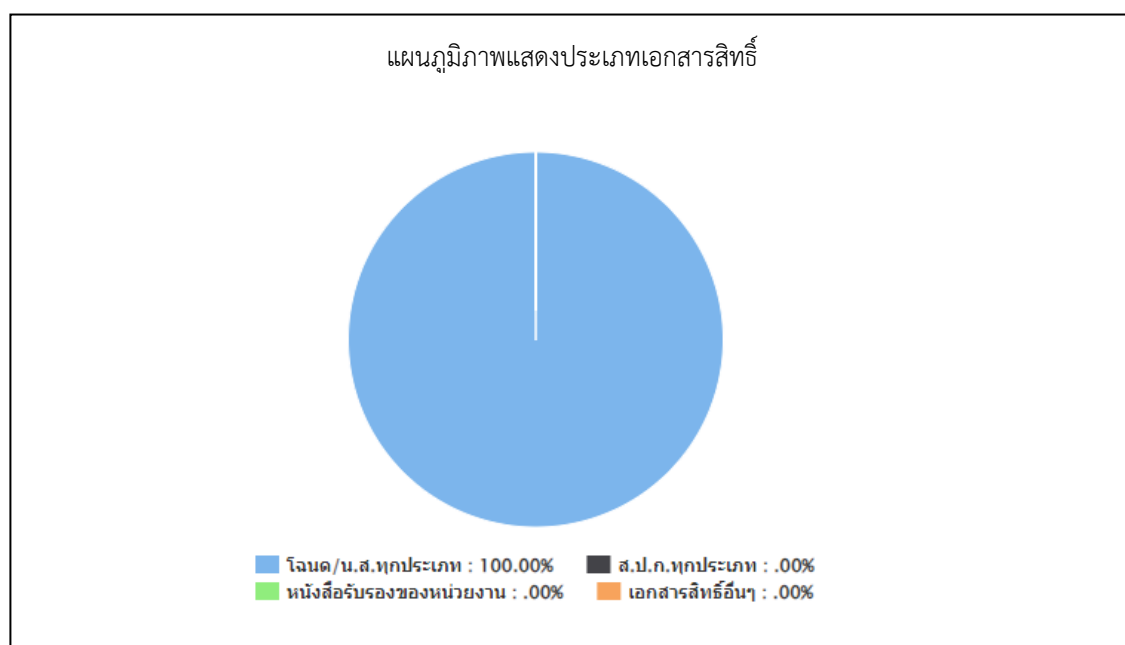
(4) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรตำบลบ้านม้า มีการถือครองที่ดินประเภทโฉนด จำนวน 70 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 14 แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
70	-	-	-	70

(ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand), พ.ศ. 2567)



ภาพที่ 16 แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand), พ.ศ. 2567)

2) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(1) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลบ้านม้า มี กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 1 กลุ่ม สมาชิก 10 ราย วิสาหกิจชุมชน 2 แห่ง สมาชิก 15 ราย

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่ที่	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
2	-	-			-	-	1	7	-	-	-	-
6	-	-	1	10	-	-	-	-	-	-	-	-
7	-	-			-	-	1	8	-	-	-	-
รวม	-	-	1	10	-	-	1	15	-	-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ. 2568)

3) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลบ้านม้า มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ

ตำบล 1 ศูนย์

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่ที่	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏูป	
รวมตำบล	-	-	-	-	1	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1	-	-	-	-

(ที่มา : .สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ. 2568)

(1) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลบ้านม้า มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน 18 คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน 9 ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา 8 ราย และประมงอาสา 1 ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสา มากกว่า 1 หน้าที่

ตารางที่ 17 แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่ที่	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
1	-	-	-	-	1	2	-	-	-
2	-	-	1	-		1	-	-	-
3	-	-	-	-	2	1	-	-	-
4	-	-	-	-	1	1	-	-	-
5	-	-	-	-	2	1	-	-	-
6	-	-	-	-	1	1	-	-	-
7	-	-	-	-		1	-	-	-
8	-	-	-	-	1	1	-	-	-
รวม	-	-	1	-	8	9	-	-	-

(ที่มา : .สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ. 2568)

(2) ประชาชนชาวบ้าน

ตำบลบ้านม้า มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในตำบลบ้านม้ามีประชาชนชาวบ้านจำนวน - คน

(3) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.หลัก)

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลช้างใหญ่

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายสมพงษ์ หอมหวล

บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 1 ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถานการณ์ของพื้นที่ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลช้างใหญ่ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2566 เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน ในการผลิตสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดต้นทุนการผลิต โดยยึดแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม การมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนในอาชีพการเกษตรต่อไป

แนวทางการพัฒนา :

- ปรับปรุงและพัฒนาฐานการเรียนรู้มุ่งสู่การลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตตามความต้องการของตลาด
- พัฒนาศูนย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง บัญชี ครัวเรือน ฯลฯ
- ขยายเครือข่าย ศพก. ให้ครบทุกตำบล สร้างวิทยากรและเกษตรกรต้นแบบเครือข่ายภาคีที่มีความรู้และความสามารถ เป็นแหล่งเรียนรู้ฝึกปฏิบัติอาชีพการเกษตรเพื่อความยั่งยืนสู่ Smart Farmer

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ :

- สามารถลดต้นทุนการผลิตจาก 4,294 บาท/ไร่ เหลือ 2,700 บาท/ไร่ ผลผลิตข้าว 1,280 กิโลกรัม/ไร่
- ผลิตข้าวครบวงจร

หลักสูตรเรียนรู้ :

1. การตรวจวิเคราะห์ดินและน้ำ
2. การทำบัญชีครัวเรือน
3. การปรับปรุงบำรุงดินเพื่อปลูกไม้ผล
4. การเลี้ยงปลาเบญพรรณ

หลักสูตรบังคับ :

1. การทำน้ำหมักชีวภาพ
2. เศรษฐกิจพอเพียง
3. การทำนาแบบลดต้นทุน
4. การทำนาแบบลดต้นทุน

หลักสูตรเสริม :

1. การทำน้ำยาล้างจาน, น้ำยาสระผม
2. การทำฮอร์โมนไข่เร่งติดดอก
3. การทำปุ๋ยหมักกองเตี้ย
4. การปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้

ศูนย์เครือข่าย ตำบลบ้านม้า จำนวน - ศูนย์

(4) กลุ่มแปลงใหญ่

ตำบลบ้านม้า ไม่มีกลุ่มแปลงใหญ่ในพื้นที่

1.2 ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

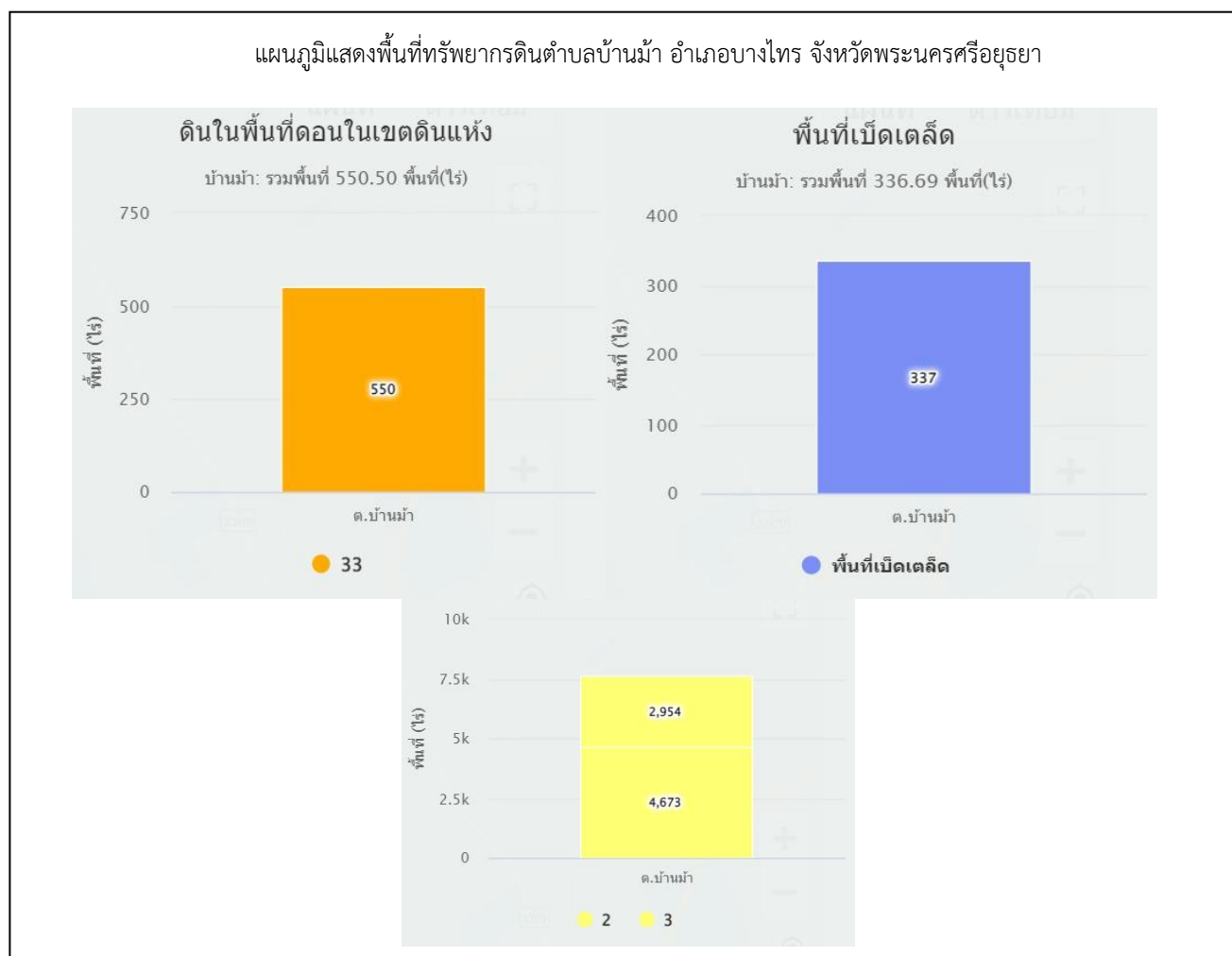
1) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่ตำบลบ้านม้า

ตารางที่ 18 แสดงทรัพยากรดินตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

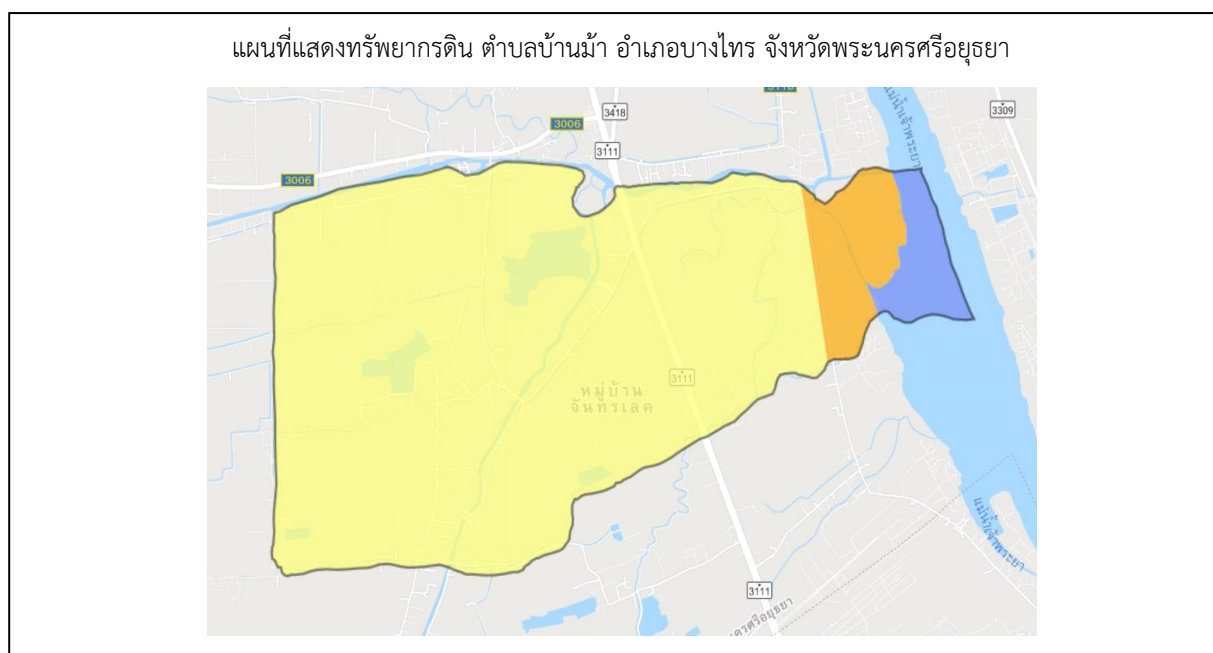
ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	-	-
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	550.50	100
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	336.69	100
กลุ่มชุดดินผสม	-	-
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	7,626.74	100

(ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)



ภาพที่ 17 แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)

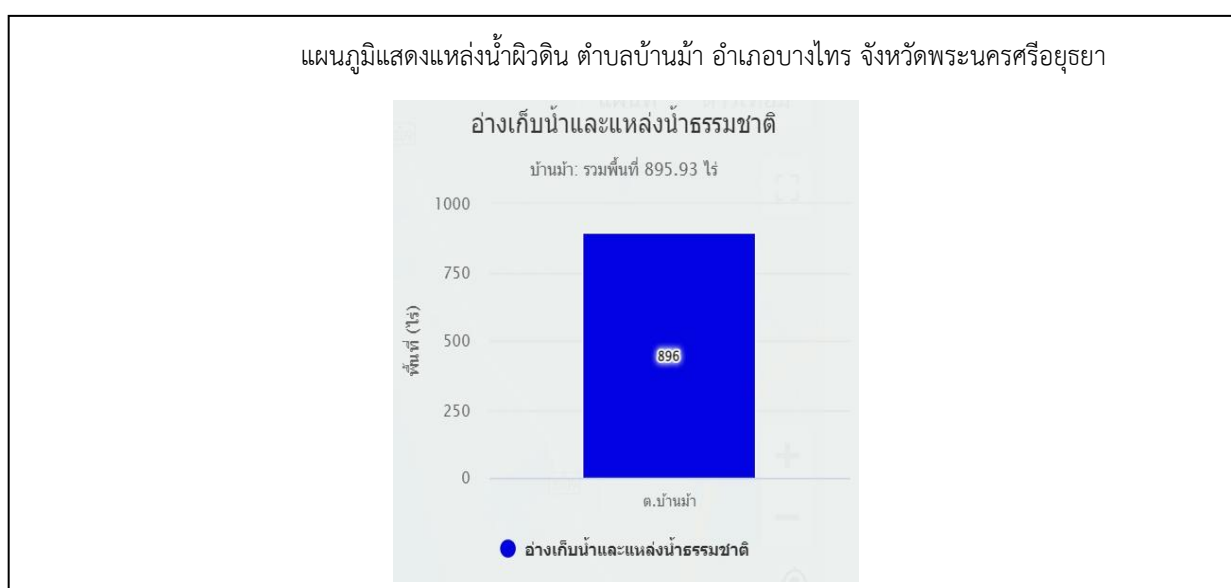


ภาพที่ 18 แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)

2) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลบ้านม้า เป็นพื้นที่ชลประทาน 4,925.86 ไร่ อาศัยน้ำชลประทานในการทำการเกษตรเป็นหลัก นอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งสิ้น - บ่อ
- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ อ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ 895.93 ไร่



ภาพที่ 19 แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)



ภาพที่ 20 แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)

1.3 สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

ไม่มี

1.4 สินค้าเกษตรที่สำคัญ

1.4.1 ชนิดสินค้า ข้าว

1) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(1) เขตความเหมาะสม

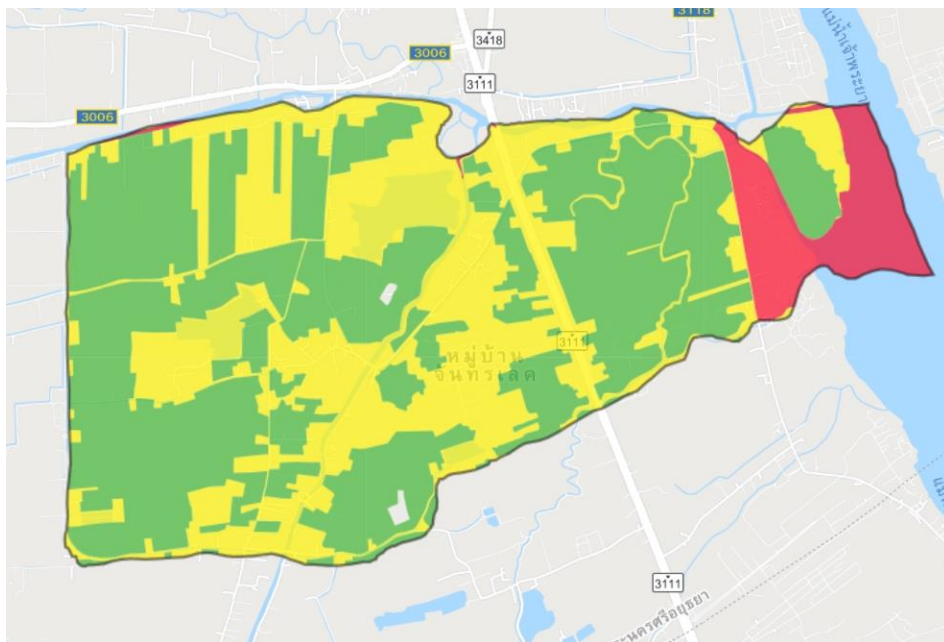
ตำบลบ้านม้า มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมด จำนวน 8,495.12 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S1) จำนวน 4,631.33 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 54.51 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) จำนวน 3,238.28 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38.11 และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน 625.51 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.63

ตารางที่ 19 แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่ที่	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมตำบลบ้านม้า	4,631.33	4,631.33	-	625.51	8,495.12

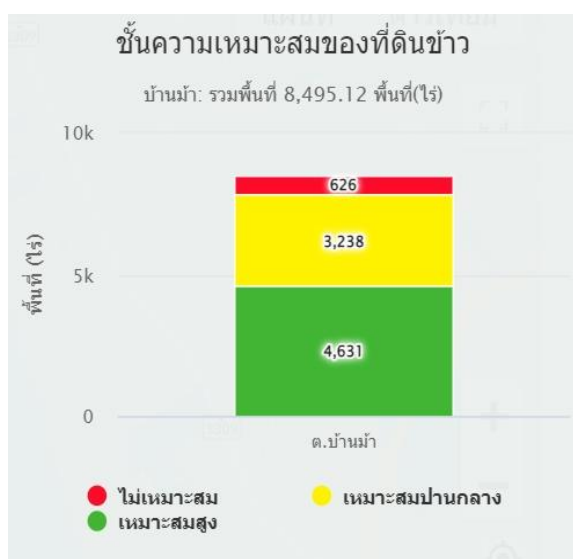
(ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)

แผนที่แสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา



ภาพที่ 21 แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร
(ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)

แผนภูมิแสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา



ภาพที่ 22 แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร
(ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)

(2) พื้นที่ปลูกข้าว

ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ปลูกข้าวจำนวน 4,631.33 ไร่
 ตารางที่ 20 แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	หมู่ที่	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
1	1-8	4,631.33

(ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)



ภาพที่ 23 แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)

(3) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบลบ้านม้า มีพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน 4,631.33 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S1) ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 21 แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

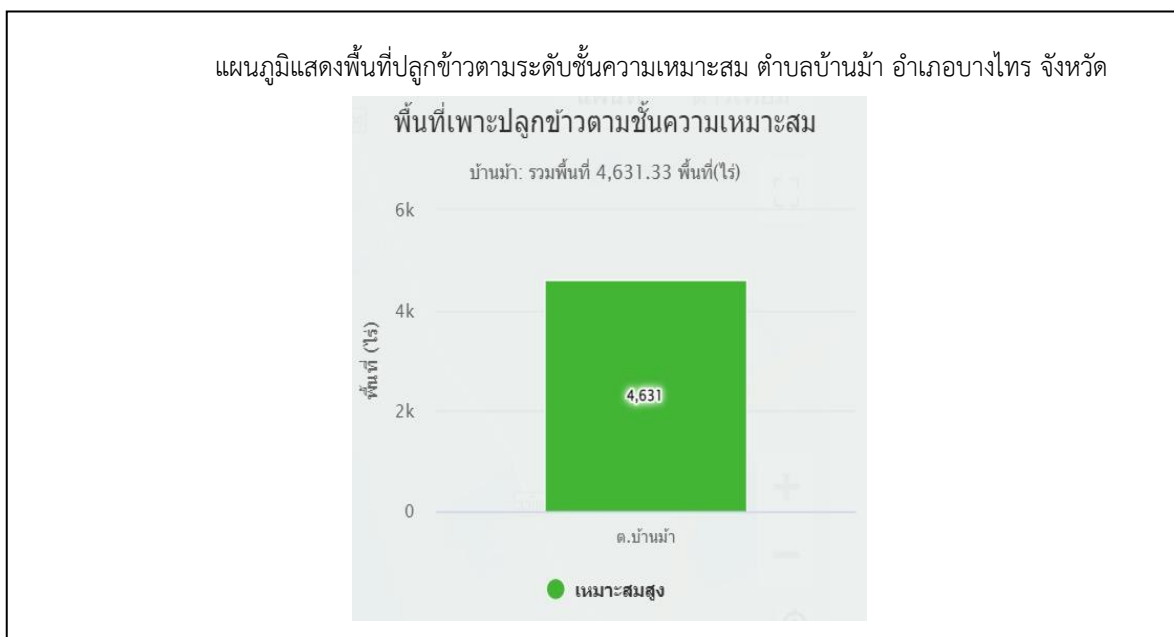
หมู่ที่	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมตำบลบ้านม้า	4,631.33	-	-	-	4,631.33

(ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)



ภาพที่ 24 แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)



ภาพที่ 25 แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา: Agri-map, พ.ศ. 2568)

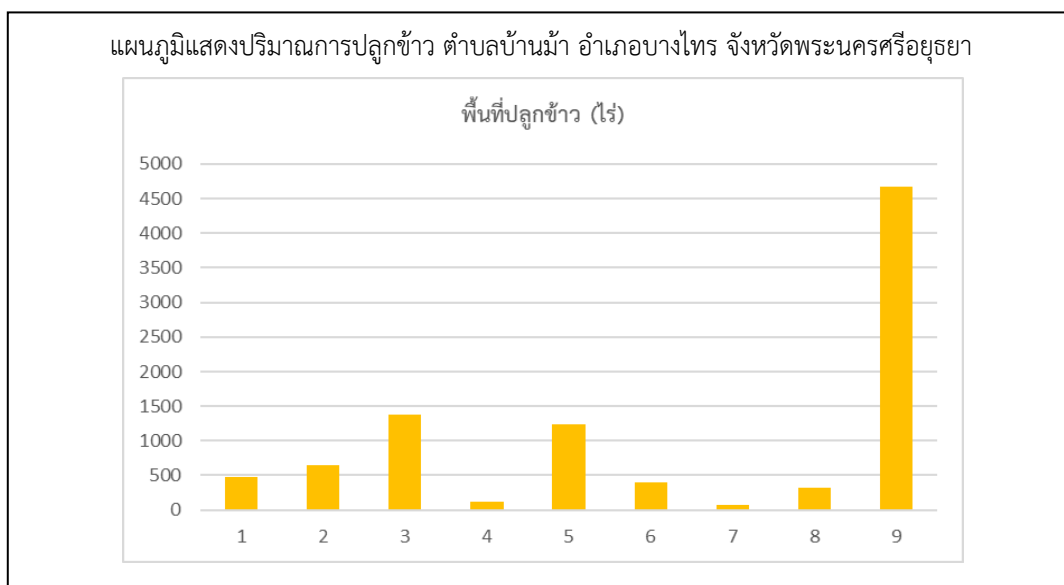
2) ปริมาณการผลิต

ตำบลบ้านม้า มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน 4,680.36 ไร่ 206 ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมาก หมู่ที่ 3 จำนวน 1,382.75 ไร่ จำนวน 59 ครัวเรือน รองลงมาคือหมู่ที่ 5 จำนวน 1,238.75 ไร่ 65 ครัวเรือน และ หมู่ที่ 2 จำนวน 653 ไร่ 32 ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ 22 แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่ที่	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
1	15	493.50	493.50	394.80	0.80
2	32	653	653	522.40	0.80
3	59	1,382.75	1,382.75	1,106.20	0.80
4	7	112.75	112.75	90.20	0.80
5	65	1,238.75	1,238.75	991	0.80
6	20	405.36	405.36	324.29	0.80
7	3	68	68	54.40	0.80
8	16	326.25	326.25	261	0.80
รวม	206	4,680.36	4,680.36	3,744.28	-

(ที่มา : ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร, พ.ศ. 2568)



ภาพที่ 26 แสดงปริมาณการปลูกข้าวตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร, พ.ศ. 2568)

3) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในตำบล)

- 1) การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรปลูกส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ กข 31 กข 41 กข 57 หอมประทุม
- 2) การเตรียมดิน เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเตรียมดินโดย ไถตะ ไถแปร และต้อน
- 3) การปลูกข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวโดยการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวออก อัตรา 25 กก./ไร่
- 4) ระบบการให้น้ำในแปลงนาเกษตรกร ทั้งหมดอาศัยระบบชลประทานและน้ำฝนเป็นหลัก
- 5) การดูแลรักษา เกษตรกรกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคนและสารเคมี มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช

ก่อนงอกควบคู่ไปพร้อมกับการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชหลังงอก เกษตรกรมีการป้องกันกำจัดโรคใบขาว เพลี้ยไฟ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ฯลฯ

6) การใส่ปุ๋ย เกษตรกรใส่ปุ๋ยโดยใช้แรงงานคนและเครื่องจักรในการใส่ปุ๋ยเคมี และใส่ปุ๋ยเคมี จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เมื่อข้าวอายุ 20 - 30 วัน ครั้งที่ 2 ข้าวอายุเดือน 60 วัน โดยใช้สูตร 16-12-8 ในอัตรา 25 กก./ไร่ และใส่ปุ๋ยสูตร 46-0-0 ในอัตรา 25 กก./ไร่

7) การเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีการเก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว ส่วนใหญ่ ใช้รถเกี่ยวข้าว และใช้รถบรรทุกในการนำข้าวไปขายโรงสี

8) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีการอัดฟางข้าว โกลบตอซัง และใช้น้ำหมักใส่พร้อมการปล่อยน้ำเข้านา

9) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชโดยใช้สารเคมี

4) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลบ้านม้า มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว(นาปี)	←.....→			←	△			▽		→	△	→
ข้าว (นาปรัง)	←		▽	→							←	→

สัญลักษณ์

↔ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ 27 แสดงปฏิทินการเพาะปลูกแสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าว ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ. 2568)

5) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านม้า มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่ในเขตชลประทาน นาปี มีต้นทุน 5,210 บาท และนาปรัง มีต้นทุน 5,450 บาท

ตารางที่ 23 แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี 2567 ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

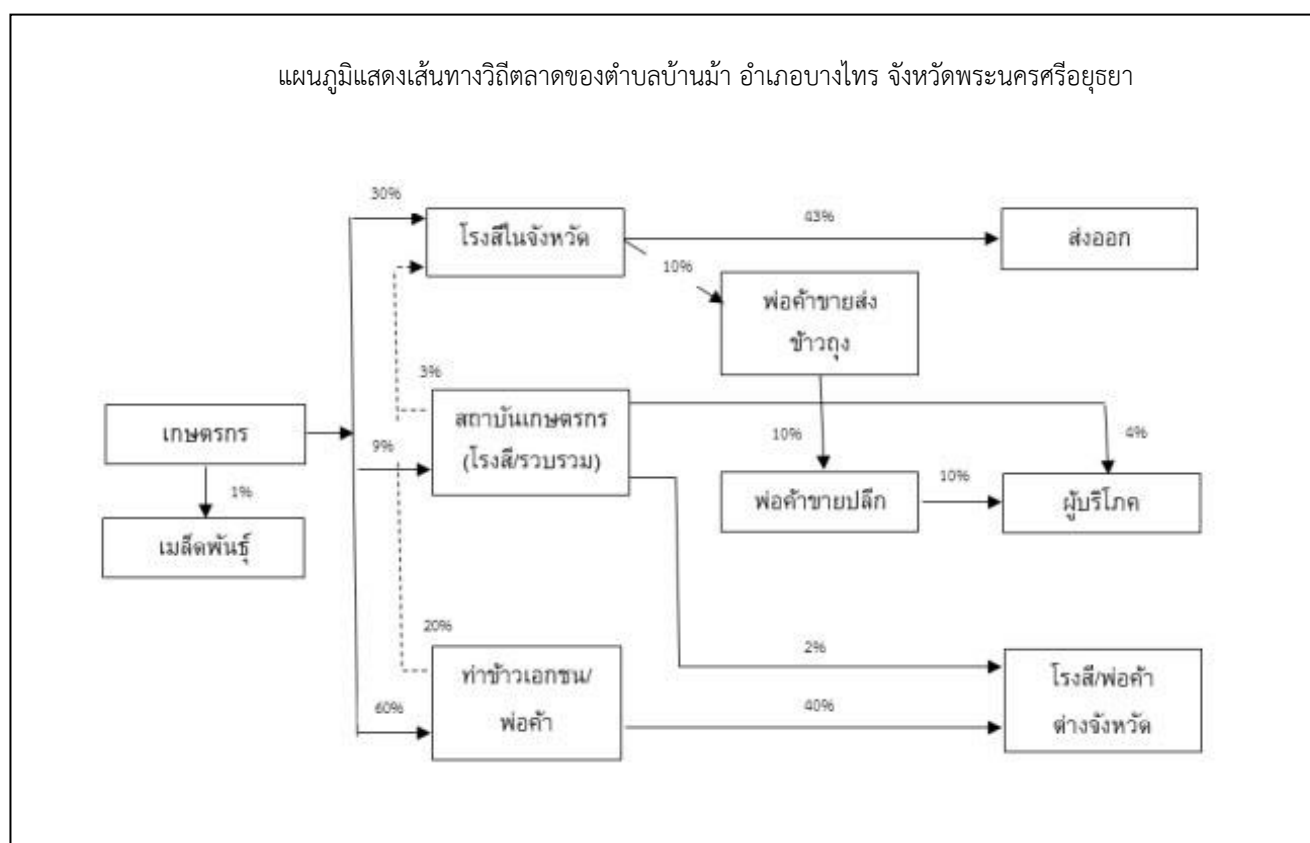
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร , พ.ศ.2568)

รายการ	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
	นาปี (บาท/ไร่)	นาปรัง (บาท/ไร่)	นาปี (บาท/ไร่)	นาปรัง (บาท/ไร่)	
ค่าเตรียมดิน	250	250	-	-	
ค่าเมล็ดพันธุ์	420	420	-	-	
ค่าปุ๋ยเคมี	1,200	1,350	-	-	
สารกำจัดแมลง / วัชพืช	460	480	-	-	
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง / หล่อลื่น	850	850	-	-	
ค่าเช่าที่ดิน	1,200	1,200	-	-	
ค่าขนส่งข้าวไปโรงสี	100	100	-	-	
ค่าเก็บเกี่ยว	300	300	-	-	
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	500	500	-	-	ค่าจ้างหว่านข้าว, หว่านปุ๋ย, ฉีดยา, ค่าแรง, กำจัดพันธุ์ปน
รวม	5,210	5,450	-	-	

6) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของตำบล)

(1) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในตำบล)

ในปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่มักขายผลผลิตให้โรงสีข้าวโดยตรง โดยจ้างรถบรรทุกขนส่งข้าวไปยังโรงสี ค่าขนส่งขึ้นอยู่กับระยะทางและจำนวนผลผลิต ข้าวเปลือกที่เกษตรกรนำไปขายจะมีความชื้นตั้งแต่ 25% ขึ้นไป โดยผู้รับซื้อจะตีราคาโดยหักลดความชื้นเบ็ดเสร็จทำให้เกษตรกรรู้สึกว่าได้ราคาต่ำ โดยข้าวเปลือกที่ผลิตได้จำหน่ายให้โรงสีข้าว ร้อยละ 99 ส่วนที่เหลือเก็บไว้ทำพันธุ์ข้าว ร้อยละ 1



ภาพที่ 28 แสดงวิถีการตลาด ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร , พ.ศ.2568)

(2) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

ตำบลบ้านม้า ไม่มีแหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

7) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลบ้านม้า ไม่มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่

1.4.2 ชนิดสินค้า กล้วยน้ำว่า

1) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(1) เขตความเหมาะสม

การเลือกพื้นที่และการเตรียมพื้นที่ปลูก ควรเป็นที่ราบไม่มีน้ำท่วมขัง มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการเจริญเติบโตตลอดฤดูปลูก ลักษณะดินเป็นดินร่วน หรือร่วนเหนียวปนทราย หรือดินร่วนปนทราย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ปานกลาง (pH ประมาณ 5.5 - 7.5) มีการระบายน้ำได้ดี ถ้าเป็นที่ลุ่มควรยกทรงเพื่อระบายน้ำ

(2) พื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว่า

ตำบลบ้านม้า มีพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว่า จำนวน 25 ครัวเรือน 20 ไร่

ตารางที่ 24 แสดงพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว่า ตำบลบ้านม้า

ตำบล	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว่า (ไร่)
บ้านม้า	25	20

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568

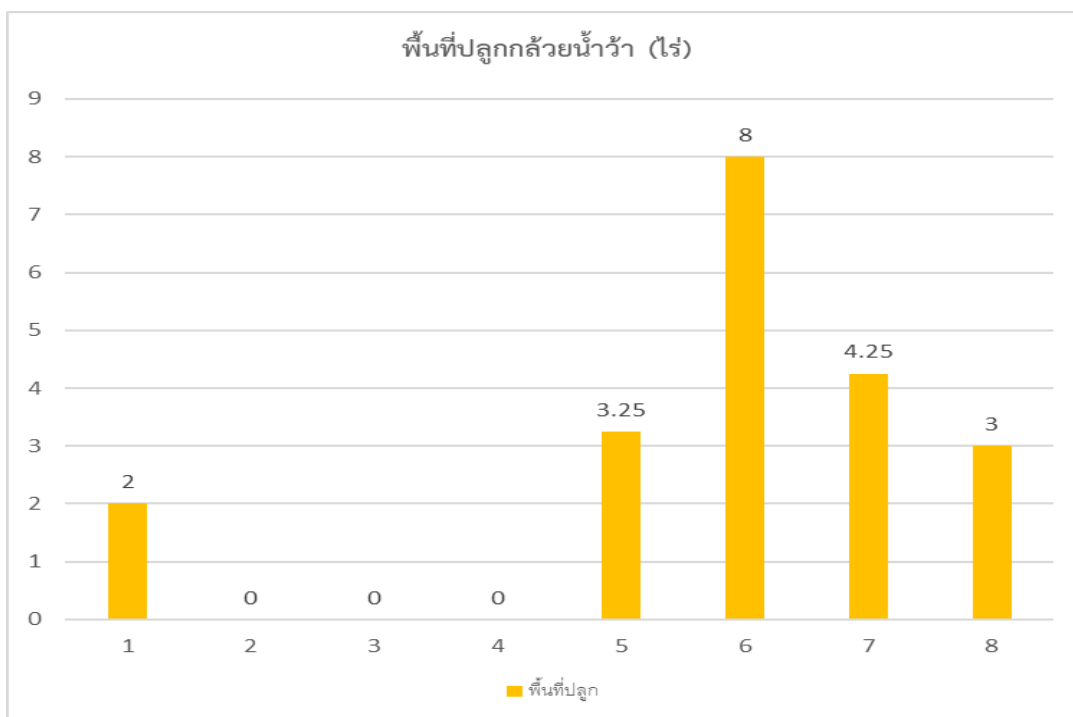
2) ปริมาณการผลิต

ตำบลบ้านม้า มีพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว่า จำนวน 20 ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ หมู่ 6 จำนวน 8 ไร่ รองลงมาคือ หมู่ 7 จำนวน 4.25 ไร่ และ หมู่ 5 จำนวน 3.25 ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ 25 แสดงปริมาณการปลูกกล้วยน้ำว่า ตำบลบ้านม้า

หมู่	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อ ไร่ (ตัน)
1	2	2	2	1.80	0.9
5	4	3.25	3.25	2.90	0.9
6	12	8	8	7.20	0.9
7	4	4.25	4.25	3.82	0.9
8	3	2.50	2.50	2.30	0.9
รวม	25	20	20	18	0.9

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568



ภาพที่ 29 แสดงปริมาณการปลูกกล้วยน้ำว้า ตำบลบ้านม้า
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568)

3) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(1) การใช้พันธุ์ดี

กล้วยชอบอากาศร้อนชื้น ถ้าอุณหภูมิต่ำกว่า 14 องศาเซลเซียส จะชะงักการเจริญเติบโต ดังนั้นดินฟ้าอากาศของประเทศไทย จึงเหมาะแก่การปลูกกล้วยมาก กล้วยชอบดินปนทรายที่มีลักษณะร่วน มีการระบายน้ำและอากาศหมุนเวียนได้ดี หากมีหน่อมากเกินไป ควรเอาออกบ้าง เพื่อมิให้แย่งอาหารจากต้นแม่ ควรเก็บหน่อไว้สัก 1 - 2 หน่อ เพื่อให้เป็นตัวพุ่มต้นแม่ การกำจัดหน่ออาจใช้เสียมคมๆ หรือมีดแซะลงไป หรือใช้มีดตัดแล้วคว้านหน่อที่อยู่เหนือดิน แล้วหยอดน้ำมันก๊าดที่บริเวณจุดเจริญ เพื่อยับยั้งการเจริญต่อไป ถ้ากล้วยอยู่ระหว่างออกดอกไม่ควรแซะหน่อ เพราะจะกระทบกระเทือนถึงต้นได้ เกษตรกรส่วนใหญ่นิยม ซื้อท่อนพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ และบางรายซื้อต้นพันธุ์จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จะได้ต้นพันธุ์ที่ปลอดโรค มีคุณภาพ ตรงตามพันธุ์เดิม และควรเลือกต้นกล้าที่สมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีอาการของโรค และการทำลายของแมลงศัตรูพืช

(2) การเตรียมดิน

การเตรียมดิน ไถพโลกลกลับดินลึกประมาณ 30 เซนติเมตร ตากดินนาน 7-10 วัน เพื่อกำจัดวัชพืช จากนั้นใส่ปุ๋ยหมักที่ขยายเชื้อไตรโคเดอร์มา อัตรา 100-200 กรัมต่อหลุม ป้องกันโรคตายพราย และไถพรวนกลับ ถ้าพื้นที่เป็นดินเหนียวหรือบริเวณที่มีน้ำท่วมขัง ควรยกร่อง และปลูกบนแนวสันร่อง ระยะที่เหมาะสมคือ 2.5 x 2.5 เมตร จำนวนต้นเฉลี่ย 200 - 250 ต้น/ไร่

(3) การปลูก

ปลูกด้วยหน่อใบแคบ หรือต้นพันธุ์ที่ได้จากการเพาะปลูกเลี้ยงเนื้อเยื่อ โดยเตรียมหลุมปลูกขนาด 50x50x50 เซนติเมตร ผสมดินปุ๋ยคอกจำนวน 5 กิโลกรัม และปุ๋ยร็อคฟอสเฟส จำนวน 50 กรัม เข้าด้วยกันใน หลุมให้สูงประมาณ 2 ใน 3 ของหลุม ยกถุงกล้าต้นไม้วางในหลุมโดยระดับของดินในถุงสูงกว่าระดับดินปากหลุมเล็กน้อยใช้มีดที่คมกรีดถุงจากกันถุงขึ้นมาถึงปากหลุมทั้ง 2 ด้าน (ซ้ายและขวา) จากนั้นดึงถุงพลาสติกออกโดยระวังอย่าให้ดินแตก กลบดินที่เหลือลงในหลุม กดดินบริเวณโคนต้นให้แน่น คลุมดินบริเวณโคนต้นด้วยฟางข้าว หรือหญ้าแห้ง และรดน้ำให้ชุ่ม

(4) ระบบการให้น้ำ

ปริมาณของการให้น้ำขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ ความชุ่มชื้นของดิน ปริมาณลมที่พัดผ่าน จะทำให้การคายน้ำมาก จึงไม่ควรปล่อยให้ผิวหน้าดินแห้งติดต่อกันเป็นเวลานาน เนื่องจากรากจะหาอาหารอยู่บริเวณผิวดิน จึงทำให้หยุดชะงักการเจริญเติบโต โดยปริมาณน้ำที่เหมาะสมที่สุดสำหรับกล้วยอยู่ระหว่าง 17 - 20 ลิตร ต่อต้นต่อวัน

(5) การดูแลรักษา

การตัดแต่งหน่อกล้วยน้ำว้า : สามารถตัดแต่งหน่อหลังจากปลูกประมาณ 3 - 4 เดือน จะมีหน่อขึ้นมารอบ ๆ โคนให้ตัด ไปเรื่อยจนกว่าจะเริ่มออกปลี หรือหลังปลูกแล้วประมาณ 7 - 8 เดือน ควรมีการไว้หน่อทดแทน 1 - 2 หน่อ โดยหน่อที่ 1 และที่ 2 ควรมีอายุห่างกันประมาณ 4 เดือน เพื่อให้ผลกล้วยมีความอุดมสมบูรณ์ โดย เลือกหน่อที่อยู่ในทิศทางที่ตรงกันข้าม

การตัดแต่งใบกล้วยน้ำว้า : ควรทำการตัดแต่งช่วงที่ต้นเริ่มโตจนถึงเก็บเกี่ยว โดยเลือกใบแก่ และใบที่เป็นโรคออก ตัดให้เหลือประมาณ 7 - 12 ใบ เพื่อป้องกันต้นกล้วยโคนช่วงออกปลี เพื่อใช้ใบปรุงอาหาร และเพิ่มความเจริญเติบโตของผลกล้วย

(6) การใส่ปุ๋ย

ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 หรือ 15-15-15 อัตรา 1 กิโลกรัม ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ 4 ครั้ง ๆ ละ 250 กรัม
ครั้งที่ 1 ใส่หลังปลูก 1 สัปดาห์ ใช้สูตร 15-15-15
ครั้งที่ 2 ใส่หลังจากครั้งที่ 1 ประมาณ 3 เดือน ใช้สูตร 15-15-15
ครั้งที่ 3 ใส่หลังจากครั้งที่ 2 ประมาณ 3 เดือน ใช้สูตร 15-15-15
ครั้งที่ 4 ใส่หลังจากครั้งที่ 3 ประมาณ 3 เดือน ใช้สูตร 13-13-21

(7) การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยว เริ่มต้นด้วยการตัดเครือกล้วยหลังจากกล้วยออกปลี 100-120 วัน แล้วตัดแบ่งเป็นหวีบ่มให้สุก โดยเรียงกล้วยทับกัน 3-5 ชั้น คลุมด้วยผ้าพลาสติกไว้ 24 ชั่วโมง แล้วเปิดผ้าออก วางพักไว้ 4-6 วัน แต่หากระยะเวลาในการขนส่งนาน อาจตัดกล้วยเมื่อความแก่ประมาณ 75% การดูลักษณะความอ่อนแก่ของกล้วยจากลักษณะผล เช่น ดูขนาดลูกกล้วย เหลี่ยมกล้วย หรือใช้วิธีการนับอายุจากวันแทงปลี หรือวันตัดปลี

(8) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว หลังจากตัดเครือกล้วยแขวนไว้บนราว ปล่อยให้ยางไหลจนแห้ง ทำความสะอาดผลหรือบริเวณปลายผลที่มีก้านแห้งติดอยู่ออกให้หมด แยกเครือกล้วยออกเป็นหวี ๆ อย่างระมัดระวังอย่าให้ รอยตัดชำ คัดเลือกผลที่มีรอยตำหนิ หวีที่ไม่ได้ขนาดออก จุ่มในน้ำผสมสารโซดาเบนดาโซล แล้วผึ่งลมหรือเป่าให้ แห้ง จากนั้นนำไปยังโรงเรือนเพื่อคัดขนาดบรรจุ

(9) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

1. โรคตายพราย (Panama disease หรือ Fusarium wilt) เกิดจากเชื้อรา *Fusarium oxysporum f.sp. Cubense* เข้าทำลายราก และมีการเจริญเข้าไปในท่อน้ำ ท่ออาหาร ทำให้เกิดอุดตัน ใบจึงมีอาการขาดน้ำ เหี่ยวเฉา และเปลี่ยนเป็นสีเหลือง หักพับ การเจริญจะชะงักงัน และตายในที่สุด โรคนี้สามารถระบาดไปทางดิน ดังนั้นต้นที่อยู่ในบริเวณนั้นจะถูกโรคนี้ทำลายหมด จึงควรทำความสะอาดโคนกอกล้วย อย่าให้รก ทำทางระบายน้ำให้ดี และราดด้วยแคลแพน 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

2. โรครากเน่าและต้นกล้าเหี่ยว สาเหตุ : เชื้อรา *Fusarium oxysporum*

ลักษณะอาการ : ต้นกล้าแสดงอาการเหี่ยว บริเวณรากบางส่วนเปลี่ยนจากสีขาวเป็นสีน้ำตาล พบในช่วงอนุบาลต้นกล้าในเรือนเพาะชำ การป้องกันกำจัด ได้แก่ ใช้วัสดุเพาะกล้าที่เป็นขุยมะพร้าว ซี้เถ้าแกลบ หรือวัสดุอื่น ผสมกับดินปลูกในอัตราส่วนที่ พอเหมาะ ควรแยกต้นกล้าที่เริ่มแสดงอาการเหี่ยวออกจากต้นปกติ และรีบเปลี่ยนวัสดุปลูกใหม่ ก่อนปลูกจุ่มต้นกล้าในสารเคมีกำจัดเชื้อรา เช่น คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ ฟอสอีทิล อะลูมิเนียม หรือฟิซีเอ็นบี ผสมอีทีไดอะโซล เพื่อยับยั้งการเจริญของเชื้อราสาเหตุที่อาจปนเปื้อนอยู่บนกล้า รวมทั้ง ผสมเชื้อราปฏิปักษ์ไตรโคเดอร์มา (*Trichoderma harzianum*) ในวัสดุเพาะกล้า

3. ตัวงวงเงาะต้น (banana stem weevil) ชื่อวิทยาศาสตร์ *Odoiporus olivier* (Coleoptera: Curculionidae) ลักษณะทั่วไป ตัวเต็มวัยมีสีดำเลื่อมเป็นมัน ขนาดลำตัวยาว 1.5-2 เซนติเมตร มีขนาดใหญ่กว่าตัวงวงไซเหง้า ลักษณะการทำลาย หนอนกัดกินเนื้อเยื่อต้นกล้วยเข้าไปถึงไส้กลางลำต้น ภายนอกมองเห็นเป็นรูพรุน ทำให้ต้นกล้วยตาย หากเข้าทำลายในระยะใกล้ออกปลีจนถึงตกเครือจะทำให้เครือหักพับกลางต้น หรือเหี่ยวเฉาเหี้ยน ต้นตาย

การป้องกันกำจัด ได้แก่

- นำต้นกล้วยที่ตัดแล้วออกนอกแปลงปลูก เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นที่อาศัยของตัวงวงเงาะลำต้น
- ตัดต้นกล้วยที่เก็บเกี่ยวแล้วบริเวณโคนต้นยาวประมาณ 30-40 เซนติเมตร ผ่าครึ่งแล้ววางหน้าที่ผา ตีผิวดินใช้ใบกล้วยคลุมไว้ เพื่อให้ท่อนกล้วยคงความสดนานขึ้น วางไว้อย่างน้อย 20 จุด โดยทิ้งช่วงห่างระหว่าง ต้น 20 ต้น ตรวจสอบจำนวนแมลงทุก 3-4 วัน ถ้าพบแมลงมากกว่า 4 ตัวต่อกับดัก แสดงว่ามีการระบาด ควรฉีดพ่น สารเคมีฆ่าแมลง
- ใช้สารเคมี เช่น ไบเฟนทริน ฟิโปรนิล หรือโปรไทออส ตามอัตราที่แนะนำตามฉลาก

4) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลบ้านม้า มีการปลูกกล้วยน้ำว้า ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
กล้วยน้ำว้า	←-----→ △							←-----→ ▽				

สัญลักษณ์



ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด



ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ 30 แสดงปฏิทินการเพาะปลูกกล้วยน้ำว้า ตำบลบ้านม้า

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568)

5) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านม้า มีต้นทุนการผลิตโดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุน เป็นเงิน 7,240 บาท

ตารางที่ 26 แสดงต้นทุนการผลิตกล้วยน้ำว้า ปี 2567 ตำบลบ้านม้า (ต่อไร่/รอบ/ปี)

รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท/ไร่)	หมายเหตุ
ไถพรวน	250	
หน่อพันธุ์กล้วยน้ำว้า	3,000	ระยะปลูก 4 x 4 เมตร
ค่าจ้างปลูก	300	
ยาคุมวัชพืช (2 ครั้ง)	300	
ปุ๋ยเคมี50..... กก./ไร่ (....3... ครั้ง)	1,400	
ปุ๋ยอินทรีย์50..... กก./ไร่ (....2...ครั้ง)	350	
ให้น้ำ ครั้ง/เดือน	1,000	
เก็บเกี่ยวกลไกกรัมละ บาท	600	300 บาท/คน
รวม	7,240	

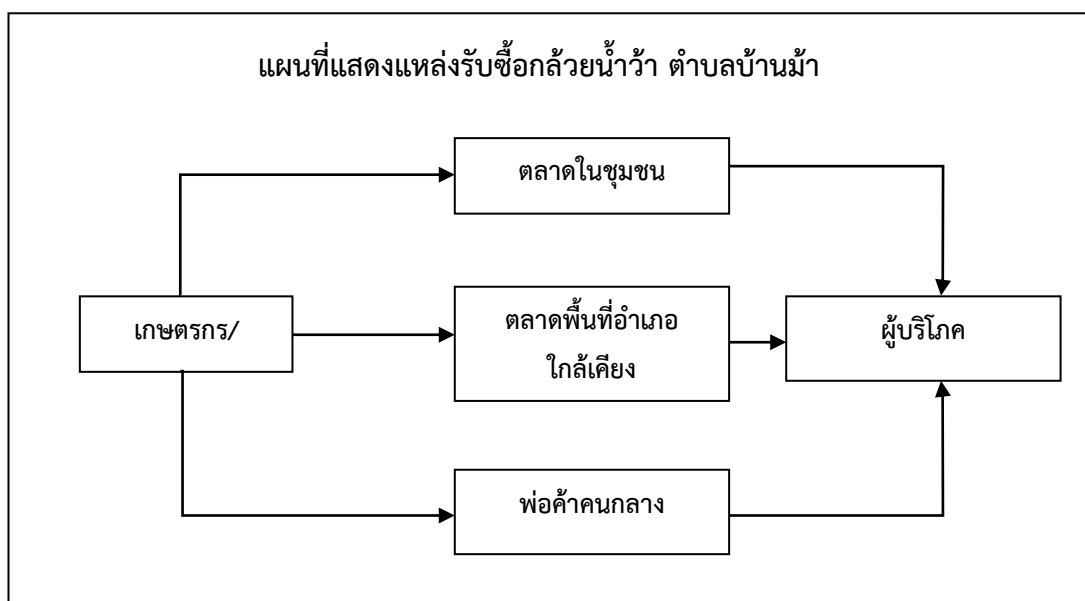
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568)

6) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(1) วิธีการตลาด

จำหน่ายผลผลิตในตลาดภายในชุมชน และส่งจำหน่ายตลาดในพื้นที่อำเภอใกล้เคียง โดยบางรายมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิต และเกษตรกรจะแบ่งผลผลิตบางส่วนไว้บริโภคในครัวเรือน

(2) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป



ภาพที่ 31 แสดงแหล่งรับซื้อกล้วยน้ำว้า ตำบลบ้านม้า

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568)

7) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลบ้านม้า ไม่มีเกษตรกรต้นแบบด้านไม้ผลในพื้นที่

1.4.3 ชนิดสินค้า มะม่วง

1) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(1) เขตความเหมาะสม

สามารถเจริญเติบโตได้ดีในดินเกือบทุกสภาพ พื้นที่ปลูกควรเป็นพื้นที่ดอน น้ำไม่ท่วมขัง กรณีพื้นที่เป็นที่ลุ่มจะต้องยกทรงเพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง และดินควรเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวที่มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถระบายน้ำได้ดี และควรมีดินความเป็นกรดต่างอยู่ระหว่าง (pH) 5.5-7.5

(2) พื้นที่ปลูกมะม่วง

ตำบลบ้านม้า มีพื้นที่ปลูกมะม่วง จำนวน 16 ครัวเรือน 13.50 ไร่

ตารางที่ 27 แสดงพื้นที่ปลูกมะม่วง ตำบลบ้านม้า

ตำบล	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่ปลูกมะม่วง(ไร่)
บ้านม้า	16	13.50

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568

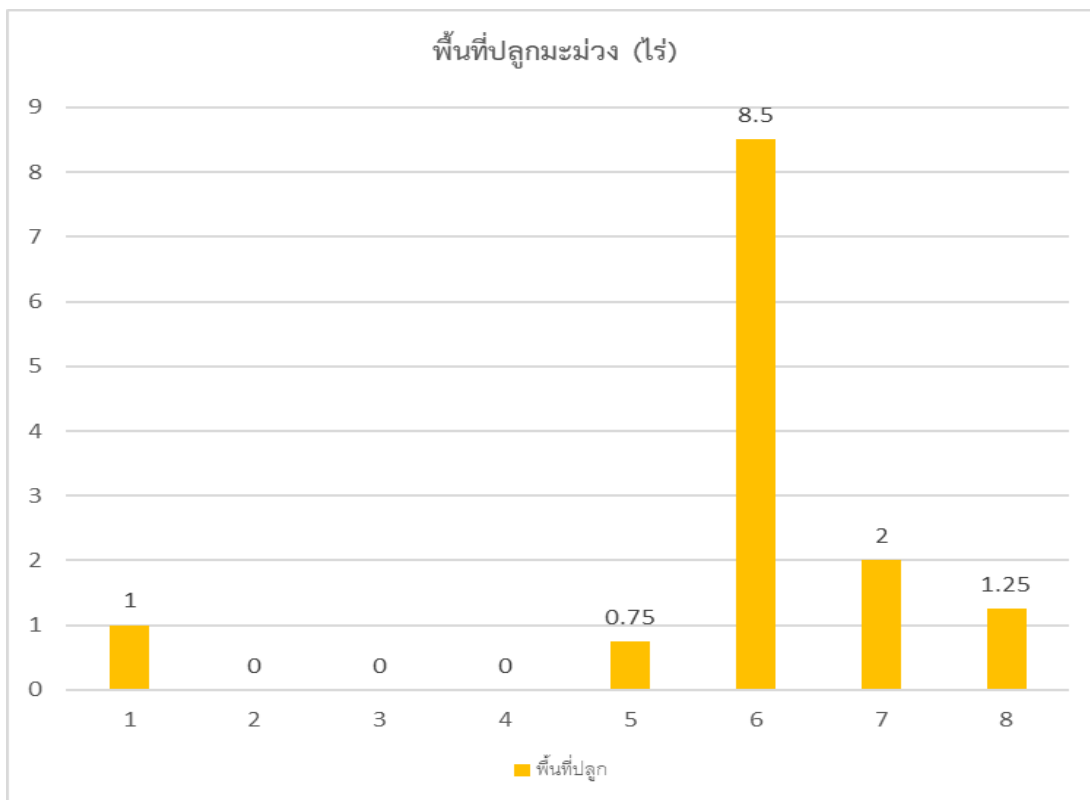
2) ปริมาณการผลิต

ตำบลบ้านม้า มีพื้นที่ปลูกมะม่วง จำนวน 13.50 ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ หมู่ 6 จำนวน 8.50 ไร่ รองลงมาคือ หมู่ 7 จำนวน 2 ไร่ และ หมู่ 8 จำนวน 1.25 ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ 28 แสดงปริมาณการปลูกมะม่วง ตำบลบ้านม้า

หมู่	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อ ไร่ (ตัน)
1	1	1	1	0.9	0.9
5	2	0.75	0.75	0.65	0.9
6	9	8.50	8.50	0.76	0.9
7	2	2	2	1.80	0.9
8	2	1.25	1.25	1.12	0.9
รวม	16	13.50	13.50	5.23	0.9

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568



ภาพที่ 32 แสดงปริมาณการปลูกมะม่วง ตำบลบ้านม้า
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568)

3) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(1) การใช้พันธุ์ดี

ใช้ต้นพันธุ์ที่ได้จากการขยายพันธุ์ด้วยการติดตา การตอน หรือการทาบกิ่ง ซึ่งจะได้ต้นพันธุ์ที่ตรงตามพันธุ์เดิม และเลือกต้นพันธุ์ที่มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ต้นกล้าสมบูรณ์ แข็งแรง ไม่มีอาการของโรค และการทำลายของแมลงศัตรูพืช

(2) การเตรียมดิน

ดินที่เหมาะสมคือ ดินร่วน ร่วนเหนียว หรือร่วนปนทราย มีอินทรียวัตถุมาก ระบายน้ำและถ่ายเทอากาศดี ในพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง เช่น ที่ราบริมฝั่งแม่น้ำต่างๆ ต้องยกร่องเช่นเดียวกับการปลูกไม้ผลอย่างอื่น เพื่อไม่ให้น้ำท่วมถึงโคนต้นได้ ขนาดของร่องกว้างอย่างน้อย 6 เมตร ร่องน้ำกว้างอย่างน้อย 1.5 เมตร เมื่อขุดยกร่องเสร็จแล้ว ให้ปรับปรุงดินให้ร่วนซุย โดยการขุดตากดิน ใส่ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก หรือถ้าดินเหนียวมากให้โรยปูนขาวลดความเป็นกรดของดิน

(3) การปลูก

- ระยะเวลาปลูกที่เหมาะสม ในพื้นที่ลุ่ม ระหว่างต้น 4-5 เมตร ขนาดหลุมกว้าง 50x50x50 เซนติเมตร ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกเป็นช่วงต้นฤดูฝน (ปลายเดือนเมษายน - ต้นเดือนพฤษภาคม) แต่หากมีน้ำชลประทานสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี

- เตรียมหลุม ขนาดหลุมกว้าง 50x50x50 เซนติเมตร ระยะห่าง 4x6 เซนติเมตร ปลูกกลาร่อง ระยะห่างระหว่างต้น 4-5 เมตร ใส่ปุ๋ยคอกรองก้นหลุม อัตรา 2-5 กิโลกรัม และปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 200 – 300 กรัมต่อหลุม

- นำต้นมะม่วงลงกลางหลุม ใส่ดินให้เต็มหลุม ปักไม้ยึดลำต้น รดน้ำให้ชุ่ม และคลุมโคนต้นด้วยฟางแห้ง เพื่อเป็นการรักษาความชื้น

(4) ระบบการให้น้ำ

วิธีการให้น้ำมี 2 วิธี

1. การใช้ระบบให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก(มินิสปริงเกอร์) การปฏิบัติงานทำได้สะดวก ประหยัดแรงงานและพืชได้น้ำสม่ำเสมอ

2. การให้น้ำแบบสายยางรดหรือแบบปล่อยตามร่องขนาดเล็ก มีต้นทุนต่ำกว่าระบบแรก แต่ควบคุม ปริมาณน้ำที่ให้พืชได้ยาก ไม่สม่ำเสมอ ใช้น้ำและเวลามากกว่าระบบหัวเหวี่ยงเล็ก

ความถี่ของการให้น้ำขึ้นอยู่กับเนื้อดินและสภาพอากาศ ดินที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายให้น้ำ 2-3 วันต่อครั้ง เนื้อดินเป็นดินเหนียวให้น้ำ 4-5 วันต่อครั้ง อาจใช้วิธีสังเกตจากความชื้นดิน และสภาพของใบมะม่วง ประกอบการวางแผนให้น้ำก็จะได้ผลดียิ่งขึ้น และในช่วงก่อนมะม่วงออกดอก จะต้องรดให้น้ำจนกว่ามะม่วงเริ่มแทงช่อดอกแล้วจึงจะเริ่มให้น้ำอีก ซึ่งหลังจากการปลูกใหม่ ถ้าฝนไม่ตก ควรรดน้ำให้ทุกวัน และค่อยๆ ห่างขึ้นเป็น 3 - 4 วันต่อครั้ง จนกว่าต้นมะม่วงจะตั้งตัวได้

(5) การดูแลรักษา

การตัดแต่งกิ่ง เป็นการกำจัดทรงหรือสร้างทรงพุ่มมะม่วง และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยตัดแต่งกิ่งแบบเปิดกลางทรงพุ่ม ควบคุมความสูงในระยะที่ทำงานได้สะดวก 2.5-3 เมตร ความกว้างทรงพุ่มประมาณ 4 เมตร เพื่อเพิ่มผลผลิต เน้นทรงพุ่มโปร่ง แสงส่องผ่านได้ โดยเลือกลำต้นหลัก 1 ลำต้น ความสูง 75 -100 เซนติเมตร ทำลายตายอด ทำให้ตาข้างผลิตเกิดเป็นกิ่งแขนง คัดเลือกกิ่งไว้ในทิศทางที่ต้องการ 3-5 กิ่งและเลือกกิ่งไว้อีก 2-3 ครั้ง ตามขนาดทรงพุ่มที่ต้องการ โดยขนาดพุ่มต้นควรคำนึงถึงความสะดวกในการดูแลรักษาและเก็บเกี่ยว และตัดแต่งกิ่งที่ไม่ต้องการออก เช่น กิ่งที่โรคและแมลงทำลาย กิ่งกระโดง กิ่งไขว้ กิ่งไม่สมบูรณ์ กิ่งที่ผลิบริเวณ ปลายกิ่งที่แน่นมากเกินไปออก

(6) การใส่ปุ๋ย

มะม่วงอายุ 1-2 ปี ในช่วงต้นฤดูฝน ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 1-2 กิโลกรัม/ต้น/ปี แบ่งใส่ 2 ครั้ง โดยชุดรอบโคนต้น ใส่ปุ๋ย แล้วกลบดิน หรือใส่ปุ๋ยยูเรีย ผสมน้ำ 20 ลิตร รดที่ต้นกล้าเดือนละ 2 ครั้ง จะช่วยให้ต้นกล้าเจริญเติบโตได้ดี และใส่ปุ๋ยตามระยะการเจริญ

- ระยะบำรุงต้น หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตและตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 1-2 กิโลกรัม/ต้น
 - ระยะเร่งสร้างดอก ก่อนดอกมะม่วงออก 2-3 เดือน ใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 1-2 กิโลกรัม/ต้น ถ้าต้นอายุมาก ให้ใส่ปุ๋ยคอกเพิ่ม 2-4 กิโลกรัม/ต้น
 - ระยะบำรุงผล หลังดอกบาน 1 เดือน ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 1-2 กิโลกรัม/ต้น
 - ระยะปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ก่อนเก็บเกี่ยว 1 เดือน ใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-21 อัตรา 1-2 กิโลกรัม/ต้น
- (7) การเก็บเกี่ยว

สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตอายุประมาณ 120 วันหลังจากดอกบาน โดยวิธีเก็บสามารถเก็บด้วยมือ หรือใช้ตระกร้อติดใบมีดตัดชั่วและควมมีชัวยาวไม่น้อยกว่า 1-2 นิ้วเพื่อป้องกันยางไหล นำผลใส่ตระกร้า ไม่ควรวางผลมะม่วงลงพื้นดิน และตากแดด ช่วงเวลาในการเก็บควรเก็บในช่วงเช้า บ่าย หรือเย็น ไม่ควรเก็บผลมะม่วงในช่วงแดดจัด

(8) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- เก็บเกี่ยวผลที่อายุเหมาะสม และระมัดระวังการชอกช้ำและการสูญเสีย
- ลดอุณหภูมิโดยใช้พัดลมเป่าระบายความร้อน เพื่อยืดอายุการเก็บรักษา
- หลังเก็บเกี่ยวประมาณ 1 เดือน ตัดแต่งกิ่งให้เสร็จพร้อมกันในแต่ละแปลง หลังตัดกิ่ง 2 สัปดาห์พ่นปุ๋ยโพแทสเซียมไนเตรท (13-0-46) อัตรา 200 กรัม/น้ำ 20 ลิตร เพื่อให้แตกใบอ่อนพร้อมกัน
- กำจัดวัชพืชที่ปกคลุมพื้นที่สวน

(9) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

1. โรคแอนแทรคโนส (anthracnose : *Colletotrichum gleosporioides*, Penz) เข้าทำลายกับทุกส่วนของต้น อาการบนใบจะเห็นเป็นจุดๆ สีน้ำตาลดำ และขยายตัวออกเป็นแผลแห้งๆ ขอบแผลมีสีเข้ม ที่ใบ กิ่ง ช่อดอก และผล ทำให้ใบเป็นรูพรุนทั่วไป ถ้าเป็นกับใบอ่อนหรือยอดอ่อน จะทำให้ใบบิดเบี้ยวและยอดแห้ง ถ้าเกิดที่ดอกจะทำให้ดอกร่วง ถ้าเกิดกับผลอ่อนจะทำให้ผลนั้นแคะแกร็น ไม่เจริญเติบโต ส่วนผลที่มีขนาดเล็ก ถ้าเป็นโรคนี้อาจร่วงไปเลย

การป้องกันและกำจัด

ตัด ทำลาย และพ่นสารกันเชื้อรา เช่น ไซเนบ (Zineb), แมนเซทดี (Manzate-D), หรือ เบนเลท 50 จำนวน 10-12 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร ทุกๆ 7-10 วัน โดยเฉพาะในระยะที่มีอากาศชุ่มชื้นมาก เช่น ในฤดูฝน

2. โรคราแป้ง (Powdery mildew) เกิดจากเชื้อรา *Oidium mangiferae* Benth โดยมีการเกิดเป็นผงสีขาวปกคลุมบริเวณ ก้านช่อดอก ทำให้เนื้อเยื่อของก้านช่อดอกช้ำเป็นสีน้ำตาลอ่อน เมื่อเชื้อสาเหตุของโรคเข้าทำลายที่ดอก จะทำให้ดอกเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลและหลุดร่วงไปในที่สุด สาเหตุของโรคมานจากเชื้อรา *Oidium mangiferae* Benth อาการของโรคราแป้ง เกิดมากบนก้านช่อดอก และ ดอก ก้านช่อดอก เกิดเป็นผงสีขาวปกคลุม ทำให้เนื้อเยื่อของก้านช่อดอกช้ำเป็นสีน้ำตาลอ่อน เมื่อเชื้อสาเหตุโรคราแป้งเข้าทำลายที่ดอก ทำให้ดอกเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำและหลุดร่วงไป เหลือแต่ก้านช่อดอก และ ปลายก้านช่อดอกมักจะเห็นผงสีขาวของเชื้อราขึ้นปกคลุม บางครั้งจะสามารถสังเกตเห็นโรคนั้นใบได้ด้วย มีขุยของเส้นใยสีขาวด้านใต้ใบ ใบบิดม้วนงอ แพร่ระบาดในสภาพอากาศหนาวเย็นตลอดปี มักพบการระบาดระยะช่อดอกมะม่วงในฤดูหนาว จะพบการระบาดมากในเดือน ธันวาคม- กุมภาพันธ์ พบการระบาดของโรคนี้นี้เมื่ออากาศ แห้ง และเย็น

การป้องกัน และจัดการกับโรค

ในสภาพอากาศแห้งและเย็น ช่วงมะม่วงออกดอกต้องหมั่นตรวจหาลักษณะอาการของโรคราแป้งบนช่อดอก มะม่วงอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะช่อดอกที่อยู่บริเวณชายพุ่ม ช่อดอกที่ออกป็นกลุ่ม หรือเป็นกระจุกที่ค่อนข้างแน่นทึบ หรือช่อดอกที่อยู่ในสภาพที่ค่อนข้างร่ม เหล่านี้เป็นสภาพที่เหมาะสมต่อการเข้าทำลายของเชื้อราสาเหตุ โรคราแป้ง หากพบเห็นอาการของโรค ต้องพ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืชทันที

สารป้องกันกำจัดโรคพืชที่มีประสิทธิภาพเช่นสารในกลุ่มรหัส 1(เบนโนมิล คาร์เบนดาซิม ไธอะเบนดาโซล ไทโอฟาเนทเมทิล) สารกลุ่มรหัส 3 (ไตรฟอรีน โพรคลอราซ ไดฟิโนโคนาโซล อีพ็อกซีโคนาโซล เฮกซาโคนาโซล ไมโคลปีวทานิล โพรพิโคนาโซล ทีบูโคนาโซล และ เตตรานาโซล เป็นต้น) และสารกลุ่มรหัส 11 (อะซ็อกซิสโตรบิน ไพราโคลสโตรบิน ครีโซซิมเมทิล และ ไตรฟลอกซีสโตรบิน เป็นต้น) และเพื่อป้องกันการดื้อของเชื้อต่อสารป้องกันกำจัดโรคพืช ควรพ่นสลับหรือผสมกับสารประเภทสัมผัส เช่น แมนโคเซบ โพรพิเนบ คลอโรทาโลนิล เป็นต้น

4) ปฏิทินการเพาะปลูก

หากมีระบบน้ำชลประทานมะม่วงสามารถปลูกได้ทุกฤดูกาล แต่ถ้าหากไม่มีน้ำให้ปลูกช่วงต้นฤดูฝน (ต้นเดือนเมษายน -พฤษภาคม)

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มะม่วง				△								
(ชลประทาน)	←											→
	←▽											→

สัญลักษณ์

↔ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ 33 แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมะม่วง ตำบลบ้านม้า

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568)

5) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านม้า มีต้นทุนการผลิตโดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุน เป็นเงิน 20,050 บาท

ตารางที่ 29 แสดงต้นทุนการผลิตมะม่วง ปี 2566 ตำบลบ้านม้า (ต่อไร่/รอบ/ปี)

รายการ (ตัวอย่าง)	ค่าใช้จ่าย (บาท)	หมายเหตุ
ไถดะ	250	ครั้งแรก
ไถแปร	-	
ไถยกร่อง	10,000	ครั้งแรก
พันธุ์มะม่วง	2,000	ครั้งแรก
ปลูก	-	
ยาคุมวัชพืช	900	3 ครั้ง
กลบร่อง	-	
ดายหญ้า	-	
ปุ๋ยคอก อัตรา 200 กก./ไร่	1,200	
ปุ๋ยเคมี 25-7-25 อัตรา 50 กก./ไร่	1,600	
ค่าแรงใส่ปุ๋ย (วันละ 300 บาท)	-	
ให้น้ำ (ดูตามความชื้น)	1,000	น้ำมัน
เก็บเกี่ยวต้นละ 25 บาท (คละเกรต)	1,200	
บรรทุกต้นละ - บาท	-	
ค่าจ้างดูแลรักษารวมปลูก (ต่อปี)	2,000	
ค่าเช่าที่	-	
รวม	20,150	

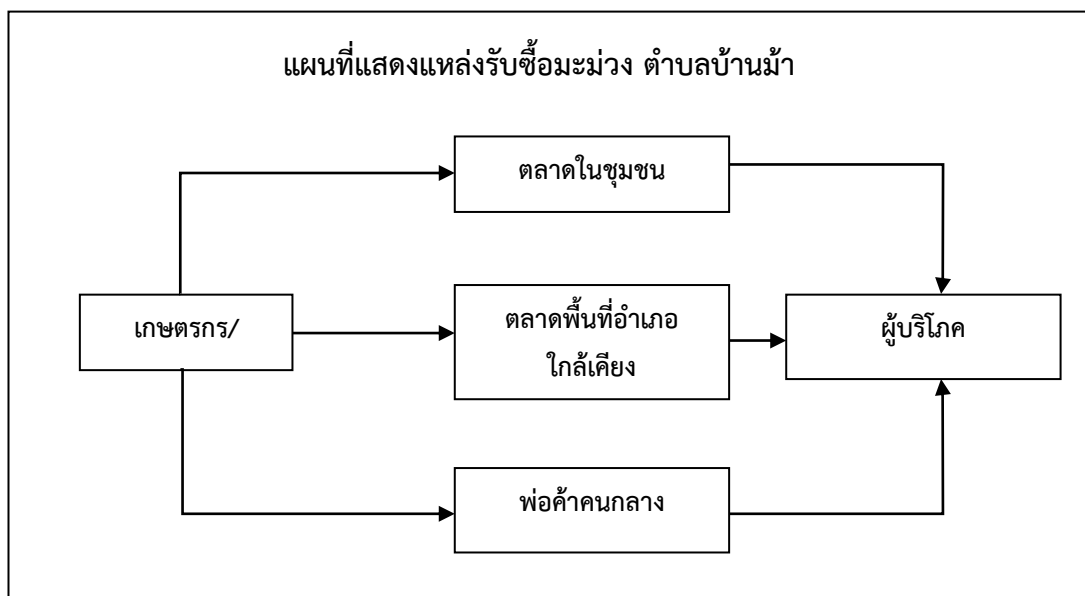
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568)

6) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(1) วิธีการตลาด

จำหน่ายผลผลิตในตลาดภายในชุมชน และส่งจำหน่ายตลาดในพื้นที่อำเภอใกล้เคียง และมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิต

(2) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

**ภาพที่ 34** แสดงแหล่งรับซื้อมะม่วง ตำบลบ้านม้า

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, พ.ศ.2568)

7) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลบ้านม้า ไม่มีเกษตรกรต้นแบบด้านไม้ผลในพื้นที่

2. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ 30 แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและ การตลาด	1. สภาพดินขาดความอุดม สมบูรณ์ 2. พื้นที่ปลูกเป็นที่ราบลุ่ม 3. น้ำไม่เพียงพอสำหรับทำ การเกษตร 4. ถนนขนส่งผลผลิตบางช่วง ชำรุด	1.หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้ในการแก้ไขปรับปรุงดิน พร้อมสนับสนุนวัสดุ ในการปรับปรุงดิน เช่น ปูนมาร์ล ปุ๋ยพืชสด 2. ส่งเสริมให้ปลูกพืชใช้น้ำน้อย ทดแทนการทำนา ปลูกและเก็บเกี่ยว ในช่วงเวลาที่เหมาะสม 3. ส่งเสริมให้เก็บเกี่ยวในช่วงก่อนปล่อยน้ำจากทุ่งรับน้ำ 4. หาเส้นทางการขนส่งเพิ่มเติม หรือส่งเสริมการขายในช่องทางอื่น เพิ่มเติม	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านเกษตรกรและองค์กร เกษตรกร	1. เกษตรกรส่วนมากสูงวัย 2. ขาดแรงจูงใจในการผลิต 3. ขาดองค์ความรู้ในการผลิต และพัฒนากลุ่ม	1. กระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่ม สร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรในการผลิต 2. สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าทดแทนเกษตรกรสูงวัย 3. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการปฏิบัติ 4. ส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร 5. ส่งเสริมให้ความรู้ด้านมาตรฐานการผลิต และแปรรูป	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านการแปรรูปผลผลิต และผลิตภัณฑ์	1. ขาดความรู้ด้านการแปรรูป และสร้างมูลค่าเพิ่ม 2. ขาดแหล่งเงินทุน 3. ขาดมาตรฐานการรับรอง ด้านการผลิต	1. สนับสนุนอุปกรณ์ให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร 2. ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสู่การรับรองมาตรฐาน 3. วางแผนการผลิตและการแปรรูปให้สอดคล้องกัน 4. สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรเห็นถึงการเพิ่มมูลค่าของสินค้า โดยการแปรรูป	กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และวิสาหกิจชุมชน	ปานกลาง

3. การจัดทำ TOWS Matrix

3.1 การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของตำบลบ้านม้า

ตารางที่ 31 แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

	จุดแข็ง (S) - เป็นพื้นที่เหมาะในการทำการเกษตร - มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติและระบบชลประทานในพื้นที่ - เกษตรกรหาความรู้และเทคนิคใหม่ๆ - มีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าในท้องถิ่น - เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญในการทำการเกษตร - เกษตรกรปลูกพืชตามความเหมาะสมกับพื้นที่	จุดอ่อน (W) - ยึดติดกับการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม - ขาดการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ - สินค้าเกษตรยังไม่มีแปรรูปหรือต่อยอด - เกษตรกรมีการเก็บพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง แต่ไม่ค่อยมีคุณภาพ - เกษตรกรขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ดินเสื่อมสภาพ - เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินไปจนทำให้ดินเสื่อมสภาพ - การผลิตส่วนใหญ่มุ่งเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ ทำให้ขายได้ราคาต่ำ - เกษตรกรขาดการวางแผนการผลิตที่ดี - เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการทำบัญชีครัวเรือนและยังไม่สามารถต้นทุนในการผลิตได้
โอกาส (O) - การสนับสนุนโครงการจากหน่วยงานของรัฐ - มีการสนับสนุนแหล่งสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. และสหกรณ์การเกษตร - มีการเชื่อมโยงเครือข่าย ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด - อบต. สนับสนุนงบประมาณเพื่อเรียนรู้ด้านการเกษตร	กลยุทธ์เชิงรุก (SO) - ส่งเสริมให้กลุ่มในชุมชนสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกันในทุกระดับ เพื่อจำหน่ายผลผลิต - พัฒนาศักยภาพกลุ่มในชุมชนให้มีความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร - มีการสนับสนุนสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. และสหกรณ์การเกษตร - พัฒนาศักยภาพเกษตรกรเพื่อเป็นเกษตรกรผู้นำในท้องถิ่น	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) - พัฒนาศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้ทันต่อชนิดของศัตรูพืชใหม่ๆ - สนับสนุนให้เกษตรกรวางแผนการผลิตพืชที่ตรงกับความต้องการของตลาด - การเพิ่มคุณภาพการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด - การพัฒนาผู้นำ Smart farmer
ภัยคุกคาม (T) - โรคและแมลง - ราคาผลผลิตขึ้นอยู่กัตลาดโลก - ปัจจัยการผลิตมีราคาเพิ่มขึ้น - สินค้าเกษตรบางอย่างส่งออกไม่ได้	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) - มีการผลิตสารชีวภัณฑ์ในการใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต - รวมกลุ่มเกษตรกรผลิตข้าวพันธุ์ดีเพื่อจำหน่าย - พัฒนาความรู้ให้เกษตรกรในด้านการใช้สารเคมีจากหน่วยงานภาครัฐ - พัฒนาให้เกษตรกรรู้จักการวางแผนการผลิตเพื่อผลิตสินค้าและการส่งออก - ส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี	กลยุทธ์เชิงรับ (WT) - พัฒนาศักยภาพกลุ่มในชุมชนให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ - พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีคุณภาพเพื่อการแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ - สนับสนุนให้เกษตรกรติดตามและตรวจสอบการอพยพของแมลง - ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืชตามความต้องการของตลาด

3.2 การกำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix ดังนี้

1. กลยุทธ์เชิงรุก

- 1.1 ส่งเสริมให้กลุ่มในชุมชนสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกันในทุกระดับ เพื่อจำหน่ายผลผลิต
- 1.2 พัฒนาศักยภาพกลุ่มในชุมชนให้มีความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
- 1.3 การสนับสนุนสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. และสหกรณ์การเกษตร
- 1.4 พัฒนาศักยภาพเกษตรกรเพื่อเป็นเกษตรกรผู้นำในท้องถิ่น

2. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- 2.1 พัฒนาศักยภาพศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้ทันต่อชนิดของศัตรูพืชใหม่ๆ
- 2.2 สนับสนุนให้เกษตรกรวางแผนการผลิตพืชที่ตรงกับความต้องการของตลาด
- 2.3 การเพิ่มคุณภาพการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด
- 2.4 การพัฒนาผู้นำ Smart farmer

3. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- 3.1 มีการผลิตสารชีวภัณฑ์ในการใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- 3.2 รวมกลุ่มเกษตรกรผลิตข้าวพันธุ์ดีเพื่อจำหน่าย
- 3.3 พัฒนาความรู้ให้เกษตรกรในด้านการใช้สารเคมีจากหน่วยงานภาครัฐ
- 3.4 พัฒนาให้เกษตรกรรู้จักการวางแผนการผลิตเพื่อผลิตสินค้าและการส่งออก
- 3.5 ส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี

4. กลยุทธ์เชิงรับ

- 4.1 พัฒนาศักยภาพกลุ่มในชุมชนให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ
- 4.2 พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีคุณภาพเพื่อการแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ
- 4.3 สนับสนุนให้เกษตรกรติดตามและตรวจสอบการอพยพของแมลง
- 4.4 ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืชตามความต้องการของตลาด

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

แนวทางการพัฒนาการเกษตรประจำตำบลบ้านม้า

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยการนำแผนชุมชนของทุกหมู่บ้านมาสู่เวทีตำบล เพื่อรวบรวม จำแนกและวิเคราะห์ปัญหาของแต่ละชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายร่วมกันของตำบล วิเคราะห์และประเมินแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาในชุมชน และนำชุมชนไปสู่เป้าหมายกล่าวโดยในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลจะต้องมีการระบุแผนปฏิบัติ เช่น แผนลงทุน แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี แผนอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่อไป โดยทั้งนี้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไม่ใช่เพียงการนำแผนชุมชนของแต่ละชุมชนมารวบรวมเท่านั้น แต่จะต้องทำการประมวล จำแนกและวิเคราะห์ปัญหาและภาพฝันของแต่ละชุมชน เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นวิสัยทัศน์และภาพฝันร่วมกันของทุกชุมชนในการพัฒนาการเกษตรในตำบลนั้น ตลอดจนร่วมกันประเมินและคัดเลือกแนวทางการพัฒนา และแผนงานโครงการ เพื่อให้ได้แผนงานโครงการในการพัฒนาอาชีพและทรัพยากรการเกษตร ที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและนำการพัฒนาของตำบลไปสู่ภาพฝันที่ต้องการ มีความเป็นไปได้ทั้งในด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและการร่วมมือปฏิบัติของเกษตรกรในชุมชน และไม่เกิดความเสียหายทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การจัดเวทีชุมชน เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนซึ่งต้องเริ่มจากสิ่งที่ชุมชนมีอยู่ เรียนรู้จากภายนอกชุมชน และนำมาปรับประยุกต์ใช้ในชุมชน การจัดเวทีชุมชนเพื่อให้เกษตรกรสามารถเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ในการพัฒนาการเกษตรของกลุ่ม/ชุมชนซึ่งต้องมีการจัดอย่างต่อเนื่อง ในการนี้ทางสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านม้าได้ดำเนินการนัดหมายคณะกรรมการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลบ้านม้าเพื่อร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลเพื่อนำแผนบรรจุเข้ารวมกับแผนพัฒนาท้องถิ่นของทางเทศบาลต่อไป

การสังเคราะห์ข้อมูล

ประวัติการประกอบอาชีพของชุมชน

ตำบลบ้านม้า มีการประกอบอาชีพในการทำนา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เกษตรกรส่วนใหญ่ในตำบลบ้านม้าจะทำนาตลอดทั้งปี คือนาปีและนาปรัง

- นาปีเริ่มตั้งแต่เดือน เมษายน – ตุลาคม
- นาปรังเริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน – เมษายน

ลักษณะการผลิต เทคนิค และระบบ

- ในอดีต การทำนาของตำบลบ้านม้า จะทำนาปีอย่างเดียว ทำแบบนาหว่านสำรว โดยมีการไถดะ ไถแปร และหว่านข้าวแห้งไปบนหน้าดิน หรือหว่านแล้วไถกลบ และรอให้ข้าวขึ้นโดยอาศัยธรรมชาติ คือน้ำฝน การกำจัดวัชพืชใช้แรงงานคน มีการใส่ปุ๋ยคอกเป็นส่วนใหญ่ ปุ๋ยเคมีบ้างเล็กน้อย หรือ บางรายไม่ใส่ปุ๋ยเลย ไม่ใช้สารเคมีฉีดพ่นกำจัดศัตรูพืช

- **ปัจจุบัน** การทำนาของตำบลบ้านม้า มีการทำนาอย่างไม่เป็นระบบ ไม่มีการกำหนดระยะเวลา เริ่มทำนาที่แน่นอน ว่านาปี หรือนาปรัง จะเริ่มเมื่อไรจะทำต่อเนื่องทั้งปี โดยใช้พันธุ์ข้าวลูกผสม พันธุ์พิษณุโลก ๒ พันธุ์ชัยนาท ๑ พันธุ์สุพรรณบุรี ๑ จะเก็บเกี่ยวตามอายุ เป็นข้าวไม่ไวแสงปลูกได้ตลอดปี และปลูกข้าวแบบนาหว่านน้าตม อาศัยเครื่องจักร รถไถนาแบบเดินตาม สะดวก รวดเร็ว ง่ายต่อการเตรียมดิน มีการใส่ปุ๋ยเคมีกันทุกราย และใส่ปริมาณมาก ระหว่าง ๕๐ – ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ ทำให้โครงสร้างของดินเปลี่ยนไป ดินจะเหนียว แน่น แข็ง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินจะเกาะยึดธาตุอาหารไว้ไม่ปล่อยออกมาให้กับต้นพืช มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำนวนมากทำให้โรคและแมลงดื้อยา บางปีมีศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรง ทำให้ผลผลิตตกต่ำ โดยเฉพาะเกษตรกรใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูข้าว ๓ – ๕ ครั้งต่อฤดูกาล ต้นทุนการทำนาในปัจจุบันจึงสูงมาก นอกจากการทำนาแล้ว เกษตรกรในตำบลนี้ จะมีอาชีพเสริมรายได้ให้กับครอบครัว ได้แก่ อาชีพรับจ้าง, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และการเลี้ยงปลา

ไม้ผลไม้ยืนต้น

ส่วนใหญ่ปลูกกันทุกหมู่บ้าน จะปลูกบริเวณหัวไร่ปลายนา หน้าบ้าน หลังบ้าน ส่วนใหญ่ปลูกไว้เพื่อการบริโภค แจกญาติพี่น้อง เหลือจึงเก็บจำหน่าย และแปรรูป

การเลี้ยงสัตว์

นอกจากการทำนาแล้ว เกษตรกรในตำบลนี้ จะมีอาชีพเสริมรายได้ให้กับครอบครัว ได้แก่ รับจ้างเลี้ยงไก่พื้นเมือง เลี้ยงปลา เป็นต้น

ภัยธรรมชาติ

เนื่องจากตำบลบ้านม้า มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มซึ่งใช้ในการทำนา ในฤดูน้ำหลากถ้ามีน้ำมากจะล้นตลิ่งเข้าท่วมที่นาของเกษตรกรได้ง่าย ส่วนในฤดูแล้ง เกษตรกรตำบลบ้านม้า ส่วนใหญ่ทำนาปรังเกือบเต็มพื้นที่ ได้รับน้ำจากคลองส่งน้ำชลประทาน แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ถ้าคลองบางส่วนตื้นเขิน เกษตรกรที่อยู่ตอนจะทำไม่ได้

ปัจจัยเงื่อนไขในการผลิต

๑. เกษตรกรมีการเก็บพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง แต่ค่อนข้างคุณภาพต่ำ เนื่องจากมีการกลายพันธุ์ปะปนกับพันธุ์อื่นๆ
๒. เกษตรกรขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ดินเสื่อมสภาพ
๓. เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินไปจนความจำเป็น ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง
๔. เกษตรกรใช้สารเคมีมากและบ่อย ทำให้เกิดการระบาดของโรคแมลง การผลิตส่วนใหญ่มุ่งเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ ทำให้ขายได้ราคาต่ำ

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายการสินค้า

๓.๑.๑ ข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- (๑) การบริหารจัดการการผลิตข้าวมีมาตรฐาน ผลผลิตข้าวมีคุณภาพ

(๒) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเป็นเกษตรกรมืออาชีพ มีศักยภาพสูง รวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่และกลุ่มผู้ผลิตข้าวคุณภาพอย่างเข้มแข็ง

(๓) ผลผลิตข้าวปลอดภัย สามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ ยกระดับการผลิตข้าวให้ได้มาตรฐานปลอดภัย

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี

กลยุทธ์ที่ ๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชาวนา

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมนาแปลงใหญ่

กลยุทธ์ที่ ๓ ยกระดับการแปรรูปสินค้าเกษตรปลอดภัย

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ Young Smart Farmer (YSF)

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

เพื่อสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ เข้าสู่ภาคการเกษตร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรให้มีความเข้มแข็ง มีความมั่นคงในอาชีพ และสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการที่ ๑ พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer

๓.๒.๒ วิสาหกิจชุมชน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความมั่นคงในอาชีพ พึ่งพาตนเองได้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

กลยุทธ์ที่ ๒ การสร้างมูลค่าเพิ่มวิสาหกิจชุมชน

โครงการที่ ๑ พัฒนابรรจุภัณฑ์

๓.๒.๓ กลุ่มเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

เพื่อให้กลุ่มเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร มีความเข้มแข็ง มีความมั่นคงในอาชีพ พึ่งพาตนเองได้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกลุ่มยุวเกษตรกร

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๓ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๒ การสร้างมูลค่าเพิ่มวิสาหกิจชุมชน

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร

โครงการที่ ๒ สร้างและพัฒนابรรจุภัณฑ์

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๓.๑ ที่ดิน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

(๑) ดินมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสมในการปลูกพืช

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ การปรับปรุงคุณภาพดินให้มีความเหมาะสมในการปลูกพืช

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงคุณภาพดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืช

โครงการที่ ๒ อนุรักษ์ลดการเผาเศษวัสดุการเกษตรในไร่นา

๓.๓.๒ แหล่งน้ำ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

(๑) เพื่อให้มีแหล่งน้ำไว้ใช้ในการเกษตรอย่างเพียงพอ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร

โครงการที่ ๑ ขุดสระน้ำขนาดเล็กไว้ใช้ในไร่นา

โครงการที่ ๒ สร้างฝายเก็บกักน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร

โครงการที่ ๓ พัฒนาปรับปรุงแหล่งเก็บกักน้ำให้สามารถเก็บน้ำไว้ใช้ได้

ตารางที่ ๓๒ สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ประเภท/ ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐		
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	
พัฒนาการ ผลิตสินค้า	- โครงการส่งเสริม การผลิตข้าวพันธุ์ดี	- เพื่อให้เกษตรกร ปลูกข้าวพันธุ์ดี	เกษตรกร ๑๒๐ คน	ต.บ้านม้า	- จัดอบรมเกษตรกร - จัดซื้อเมล็ดพันธุ์ ข้าว จัดซื้อปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘ , ๔๖-๐-๐			๑๒๐	๑,๑๙๑,๖๐๐	๑๒๐	๑,๑๙๑,๖๐ ๐	๑๒๐	๑,๑๙๑,๖๐ ๐	๑๒๐	๑,๑๙๑,๖๐ ๐	สำนักงาน เกษตรอำเภอ
พัฒนา ศักยภาพ กลุ่ม/ เกษตรกร	โครงการอบรมสัมมนา คณะกรรมการ ศูนย์บริการและ ถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล	- เพื่อให้เกิดการ ขับเคลื่อนนโยบาย ด้านการส่งเสริม การเกษตร - เพื่อใช้ ศบกด. เป็น ศูนย์กลางในการ เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารให้กับกลุ่ม เกษตรกร	จัดอบรม สัมมนา คณะกรรมการกา รศูนย์ฯ จำนวน ๑๒ ครั้งๆ ละ ๑๖ คน	ต.บ้านม้า	- จัดให้มีการประชุม และสัมมนา คณะกรรมการศูนย์ บริการศูนย์บริการและ ถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตร เดือนละ ๑ ครั้ง			๑๗๖	๔๒๒,๔๐๐	๑๗๖	๔๒๒,๔๐๐	๑๗๖	๔๒๒,๔๐๐	๑๗๖	๔๒๒,๔๐๐	สำนักงาน เกษตรอำเภอ อบต./เทศบาล

ภาคผนวก

๑. โครงการอบรมสัมมนาคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากกรมส่งเสริมการเกษตร มองเห็นความสำคัญของศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เพราะเป็นกลไกสำคัญของระบบส่งเสริมการเกษตร และเป็นศูนย์กลางในการให้บริการ และประสานงานการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ในลักษณะบูรณาการโครงการของหน่วยงานต่างๆ นั้น ดังนั้นคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลจะต้องมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ที่จะบริการให้ศูนย์ดำเนินการต่อไปได้ ภายใต้การบริหารจัดการของชุมชน เพื่อให้ศูนย์ฯ)เป็นของชุมชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อจัดทำข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการบริหารศูนย์
๒. เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจการพิจารณากิจกรรมโครงการวางแผนการปฏิบัติงาน และติดตามผล
๓. เพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาด้านการเกษตรตามแผนพัฒนาตำบล
๔. เพื่อวางแผนปฏิบัติงานศูนย์ฯ ร่วมกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
๕. เพื่อจัดทำการถ่ายทอดความรู้ เช่น การฝึกอบรมดูงานแปลงสาธิตให้กับเกษตรกรในตำบล
๖. เพื่อให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชน

ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๙

เป้าหมายการดำเนินการ

จัดอบรมสัมมนาคณะกรรมการศูนย์ฯจำนวน ๑๒ ครั้งๆ ละ ๑๐ คน

๕. วิธีการดำเนินการ

จัดให้มีการประชุมและสัมมนาคณะกรรมการศูนย์บริการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เดือนละ ๑ ครั้ง ประจำทุกเดือน เพื่อ

๑. เตรียมความพร้อมของชุมชน จัดให้มีการรณรงค์และสร้างความเข้าใจในแนวทางของกระบวนการมีส่วนร่วมและบทบาทของรัฐ ในการดำเนินการ โดยการจัดให้มีการศึกษาแลกเปลี่ยนข้อมูลข้อคิดเห็น การศึกษาศักยภาพชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ที่เรียนรู้ร่วมกัน ในทั้งภาครัฐเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแนวทางในการทำงานที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและสนองความต้องการของชุมชน

๒. การจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานของชุมชน โดยรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในด้านภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเมินสภาพปัญหาของชุมชน ตลอดจนศักยภาพในการพัฒนาของชุมชน

๓. จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของชุมชน กระตุ้นให้ผู้นำชุมชนเกษตร ผู้นำของชุมชนรวมทั้งองค์กรพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาหารือกัน ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร แผนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน และแผนด้านการลงทุน เพื่อธุรกิจการเกษตร การตลาด ตลอดจนการแปรรูปผลิตภัณฑ์

๖.สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลบ้านม้า

๗. งบประมาณ

ค่าอบรมและสัมมนาคณะกรรมการศูนย์บริการฯ จำนวน ๑๖ คนๆ ละ ๒๐๐ บาท ๑๒ ครั้ง
เป็นเงิน ๓๘,๔๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๘,๔๐๐ บาท

๘.หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านม้า
- สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลบ้านม้า

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

คณะกรรมการศูนย์ฯ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐและชุมชนดำเนินการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้าน
ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของชุมชนการให้บริการด้านความรู้ต่างๆ ให้ชุมชน

๒. โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดข้าวพันธุ์ดี

๑. หลักการและเหตุผล

ตำบลบ้านม้าประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำนา เกษตรกรพบปัญหาหลายอย่างที่ส่งผลผลิตของเกษตรกรได้น้อย เนื่องจากมีโรคและแมลง วัชพืชในนาข้าวเป็นจำนวนมาก เกษตรกรต้องมีการหาเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี ให้ผลผลิตสูง มีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูง เจริญเติบโตเร็วสม่ำเสมอ ทนทานต่อสภาพแวดล้อม โรคและแมลงได้ดีกว่าพันธุ์ข้าวทั่วไป จึงทำให้เกษตรกรมีผลผลิตดีขึ้น ต้นทุนต่ำผลผลิตได้คุณภาพ ขายได้ราคาดีทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรผลิตเมล็ดข้าวพันธุ์ดี
๒. เพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิต มาตรฐาน
๓. ยกระดับรายได้ของเกษตรกร
๔. ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๒๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ปี ๒๕๖๘

๕. พื้นที่ดำเนินกิจกรรม

หมู่ที่ ๑ - ๘ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๖. กิจกรรม

- จัดอบรมส่งเสริมการผลิตข้าวเมล็ดพันธุ์ดี
- จัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว
- จัดซื้อปุ๋ย

๗. วิธีการดำเนินงาน

- จัดอบรมเกษตรกรการผลิตเมล็ดข้าวพันธุ์ดี
- จัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว
- จัดซื้อปุ๋ย

๘. งบประมาณ

- | | | |
|--|----------|------------|
| ๑. เมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน ๒๐๐ ไร่ๆ ละ ๒๐ กิโลกรัมๆละ ๒๒ บาท | เป็นเงิน | ๘๘,๐๐๐ บาท |
| ๒. ค่าปุ๋ยเคมี สูตร ๑๖-๑๖-๘ ๒๐๐ ไร่ๆ ละ ๒๐ กิโลกรัมๆ ละ ๑๔ บาท | เป็นเงิน | ๕๖,๐๐๐ บาท |
| ๓. ค่าปุ๋ยเคมี สูตร ๔๖-๐-๐ ๒๐๐ ไร่ๆ ละ ๒๐ กิโลกรัมๆละ ๑๓ บาท | เป็นเงิน | ๕๒,๐๐๐ บาท |
| ๔. ค่าอาหารกลางวัน ๒๐ คนๆละ ๕๐ บาท ๑ วัน | เป็นเงิน | ๑,๐๐๐ บาท |

๕. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ๒๐ คนๆละ ๒๕ บาท ๒ ครั้ง

เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท

๖. ค่าวิทยากร ๑ คน ๒ ชั่วโมงๆละ

เป็นเงิน ๓๐๐ บาท

รวมงบประมาณ

เป็นเงิน ๑๙๘,๖๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต
๒. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
๓. เกษตรกรสามารถขายเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูก

๑๐. ติดตามและประเมินผล

- เยี่ยมเยียนเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเดือนละ ๑ ครั้ง

แนวทางการพัฒนาการเกษตรตำบลบ้านม้า

แผน	โครงการ / กิจกรรม	เหตุผลประกอบ	วิธีดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ	แหล่งงบประมาณ
แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี	๑. อบรมสัมมนาคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	- เพิ่มพูนความรู้ - เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน	- จัดอบรมสัมมนา เดือนละ ๑ ครั้ง (๑๒ ครั้ง/ปี)	- ศูนย์บริการฯ ต.บ้านม้า	เทศบาล, อบจ.
	๒. โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดข้าวพันธุ์ดี	- เพื่อให้เกษตรกรผลิตเมล็ดข้าวพันธุ์ดี - เพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตมาตรฐาน - ยกระดับรายได้ของเกษตรกร - ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้	- จัดอบรมเกษตรกรการผลิตเมล็ดข้าวพันธุ์ดี	- ศูนย์บริการฯ ต.บ้านม้า	เทศบาล, อบจ.